

A Rózsadomb élhetősége régen és napjainkban

Tapolcsányi Vivien

Tájrendező és kertépítő mérnök alapszak

Településüzemeltető szakirány

Konzulens: Bálint Krisztina

Budapest, 2023

Tartalomjegyzék

Ábrajegyzék	2
1. Bevezetés	5
1. Bevezetés - Módszertan	8
2. Budapest rövid történelmi áttekintése	9
3. A Rózsadomb kialakulása, nevének eredete	12
4. A Rózsadomb szerepe napjainkban	19
5. Az élıhetőség kérdése	21
5.1. Alapelvek	21
6. Közbiztonság	24
6. 1. Összegzés	25
7. Intézményi ellátottság	26
8. Mobilitás – közlekedési elemek	29
8.1. Gyalogosforgalom	29
8.2. Gépjárműforgalom és kerékpáros közlekedés	30
8.3. Parkolók	34
8.4. Utak forgalmának haladási iránya	36
8.5. Összefoglalás – Mobilitás	37
9. Zöldterület, közterek, fasorok	38
10. Rózsadomb értéktérképe	43
11. Rózsadomb problématerképe	45
12. Fejlesztési javaslatok	47
12.1. Javaslat – Közlekedéssel kapcsolatos fejlesztések	48
12.2. Javaslat – Zöldfelületi fejlesztések	50
13. Összefoglaló	53
15. Források	54
15.1. Nyomtatott források	54
15.2. Internetes források	55
16. Melléklet	56
16.1. Fotómelléklet	56
16.2. Ábramelléklet	60

Ábrajegyzék

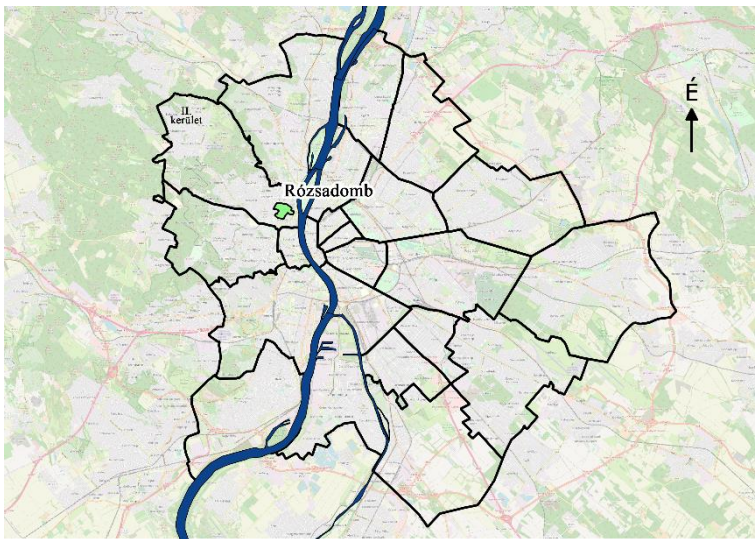
1. ábra – Rózsadomb elhelyezkedése Budapesten (II. kerület).....	4
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
2. ábra – Módszertan.....	7
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
3. ábra – I. Katonai Felmérés.....	8
https://maps.arcanum.com/hu/ felhasználásával	
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
4. ábra – II. Katonai Felmérés.....	9
https://maps.arcanum.com/hu/ felhasználásával	
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
5. ábra – III. Katonai Felmérés.....	9
https://maps.arcanum.com/hu/ felhasználásával	
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
6. ábra – Rózsadomb Mecset utca 8 ~ Margit utca 5.....	10
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
7. ábra – Rózsadomb elhelyezkedése Budapesten (II. kerület).....	11
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
8. ábra – Rózsadomb 1895-ben és 1944-ben (összehasonlítás).....	13
https://maps.arcanum.com/hu/ felhasználásával	
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
9. ábra – Rózsadomb 1944-ben és 2023-ban (összehasonlítás).....	16
https://maps.arcanum.com/hu/ felhasználásával	
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
10. ábra – Budapest tengerszint feletti magassága.....	22
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
11. ábra – Rózsadomb tengerszint feletti magassága.....	22
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
12. ábra – Intézményi ellátottság (1.)	25
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	

13. ábra – Intézményi ellátottság (2.)	26
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
14. ábra – Intézményi ellátottság (3.)	26
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
15. ábra – Intézmények százalékos megoszlása.....	27
https://www.meta-chart.com/ által	
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
16. ábra – Gépjárműforgalom mértéke.....	29
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
17. ábra – Rózsadombon található buszjáratok.....	30
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
18. ábra – MOL Bubi a területen.....	31
https://molbubi.hu/hu/terkep/ felhasználásával	
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
19. ábra – Kerékpáros közlekedés a területen.....	31
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
20. ábra – Kerékpáros térkép.....	32
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
21. ábra – Utak forgalmának haladási iránya.....	35
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
22. ábra – Rózsadombon zöldtérképe.....	37
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
23. ábra – Rózsadombon közkertjei, közparkjai az FRSZ alapján.....	37
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
24. ábra – Rózsadomb zöldfelületi elérése.....	41
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
25. ábra – Rózsadomb értéktérképe.....	42
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	
26. ábra – Rózsadomb problématerképe.....	44
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2022	

27. ábra – Útburkolati hibák javítása a Bolyai utcában.....	47
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	
28. ábra – Egybefüggő kerékpáros útvonal létrehozása.....	48
Készítette Tapolcsányi Vivien, 2023	

1. Bevezetés

Szakdolgozatom témájaként a Rózsadombot választottam. A Rózsadomb Budapest egy városrésze, ami a Budai oldalon, a II. kerületben helyezkedik el. A városrész Magyarország (és Budapest) egyik leghíresebb és legnagyobb presztízzsel rendelkező területe. A lakóövezet a II. kerület hegyvidéki részén található, amit a Bimbó, Vérhalom, Zivatar és keleti Károly út határol. Hivatalos értelemben véve, a Rózsadomb erre a relatív kisméretű városrészre utal, viszont tágabban értelmezve hozzátartoznak a környező városrészek, mint Rézmál, Törökvész és Vérhalom. A szakdolgozatomban viszont elsősorban a közigazgatási határon belüli területet vizsgálom, aminek oka, hogy a dolgozatom témája az élhetőség, ezt pedig olyan szempontok alapján vizsgálom, mint például a zöldfelületi és gyalogos elérés. Annak okán, hogy a lakóövezet a Budai hegyekben helyezkedik el, nagy szintkülönbségekkel lehet számolni, továbbá a WHO kimondja, hogy a városokon belül, 300 méterenként legyen zöldfelületi elérés. Ezek alapján határoztam meg a közigazgatási határon túli vizsgált terület mértékét, amit az ábrákon szemléltetek.

1. ábra – Rózsadomb elhelyezkedése Budapesten (II. kerület)

A leíró dolgozatomban széleskörű vizsgálatot végzek a terület építészeti adottságait illetően, amiben elemzem a városrész szerkezetét, az utak helyzetét, a főutca karakterét, a Rózsadombon fekvő épületek minőségét, a közterületek és zöldfelületek szerepét, de kitérek az intézményi ellátottságra, illetve a területet érintő funkciókra és lehetőségekre is.

Mindezen kérdések és vizsgálatok alapjául az élhetőség kérdését, ennek módjait és lehetőségeit veszem górcső alá, mert úgy gondolom, hogy egy terület működőképességét és szerethetőségét enélkül nem lehet meghatározni.

Szakdolgozatomban nemcsak az urbanisztikai kérdésekkel, hanem a társadalmi helyzettel is foglalkozni kívánok, a Rózsadomb azon különleges helyzetét tekintve, hogy adottságai és elhelyezkedése mindig is vonzó volt a felsőbb társadalmi rétegek számára. Ennek eredményeként ma is presztízs területnek számít. A dolgozatban központi figyelmet helyezek

olyan kérdések megválaszolására, hogy mikor alakult ki ez a városrész, ami a tehetősebbek számára vonzó. Továbbá miért ezen a területen alakult ki, a Rózsadomb az idők folyamán hogyan változott, milyen történelmi események formálták, illetve később hogyan alakult a tehetős negyed sorsa. Ezek által egy átfogó képet kapunk az adott városrész adottságairól, működéséről, illetve arról, hogy milyen lehetőséget kínálnak az itt lakóknak. A múlt kérdései után, a vizsgálatokkal választ keresek arra, hogy napjainkban milyen társadalmi réteg lakja és mik teszik ezeket a területeket vonzóvá a számukra. Végül pedig arra, hogy miként alakult ki ezeknek a negyedeknek a presztízse, ami évszázadokon átível.

A szakdolgozatom témája részben érzelmi alapú, hiszen korábban a Rózsadombon éltem, így saját bőrömön éreztem ennek a területnek a sajátos rezgését. Emellett olyan témát akartam, amihez saját ismereteimet, illetve tapasztalataimat is feltudom használni, emiatt pedig kézenfekvőnek gondoltam ezen téma kiválasztását. Ezek mellett érdekesnek tartom azt a folyamatot, hogy miként jönnek létre olyan területek, amiknek aztán presztízssé válik részesének lenni, továbbá mi az az előny vagy hátrány, amit ez nyújtani tud. A másik ok, amiért emellett döntöttem, hogy részleteiben megismerjem a Rózsadombot és megvizsgáljam azt az „élhetőség lencséjé”-n keresztül. A terület nem sokat változott az utóbbi évtizedekben, emiatt úgy gondolom, hogy ideje megvizsgálni és feltenni a kérdést: „az évszázados múltra visszatekintő városrész, vajon kiszolgálja a jelenkorunk lakóinak igényeit vagy valahol megrekedt?”.

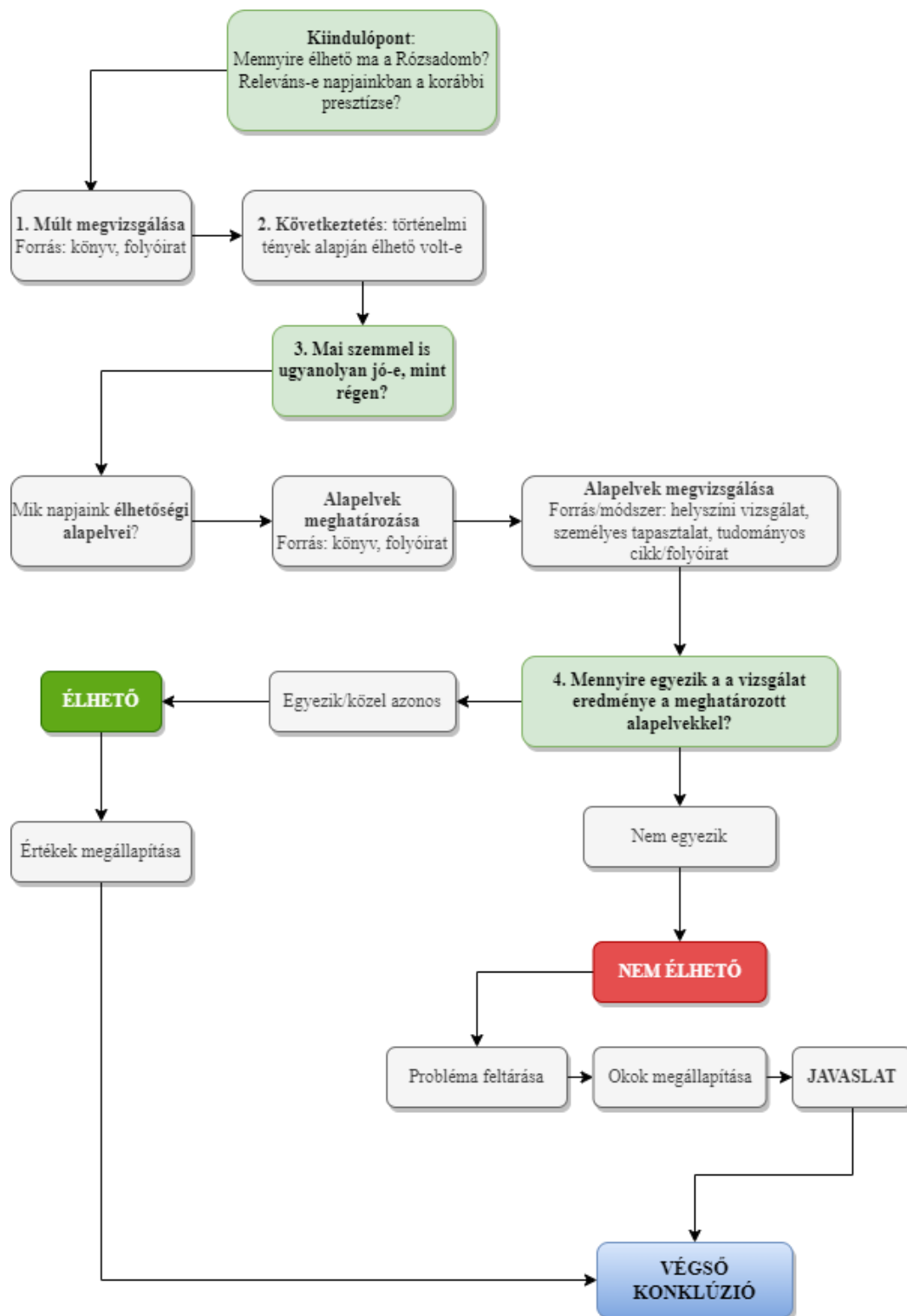
A munkámat az adott városrészek történeti áttekintésével kezdem, amihez segítségül hívom a katonai térképeket, hogy ezt vizuálisan is szemléltetni tudjam. A térképek által be tudom mutatni a kerületek korai városrészeit és domborzatát. Kitérek a nagyobb történelmi eseményekre, amik hatással voltak a városrészekre, illetve térképeken szemléltetem, hogy ezeknek az eseményeknek milyen vonzata volt. Gondolok itt az adott terület növekedéséről/csökkenéséről, intézmények megjelenéséről vagy éppen eltűnéséről, továbbá az utcakép változásáról. Ezt követően bemutatom a részek mai képét. Megvizsgálom a Rózsadomb, II. kerületben, illetve Budapesthez viszonyított szerepét.

Ezt követően térek rá napjaink helyzetére. Az élhetőség jegyében megvizsgálom a városrész szerkezetét, majd ebbe „belenagyítva”, részletesen sorra veszem az utak, utcák, terek, zöldfelületek, az épületek és intézményi ellátottság helyzetét, a biztonság kérdését, de kitérek a gyalogos- és gépjármű forgalomra is. A vizsgálat eredményeit saját fotókkal, infógrafikákkal és térképekkel kívánom szemléltetni. A szakdolgozatom végén felmérem a városrész

problémáit és értékeit, végül összefoglalom a vizsgálat eredményeit és a problémákból merítve kifejtem a területre vonatkozó fejlesztési javaslataimat.

1. Bevezetés - Módszertan

A bevezetésben szeretnék kitérni a szakdolgozatom felépítésre és az általam alkalmazott módszertanra. Ez az alábbi képen, diagram formájában megtekinthető.:

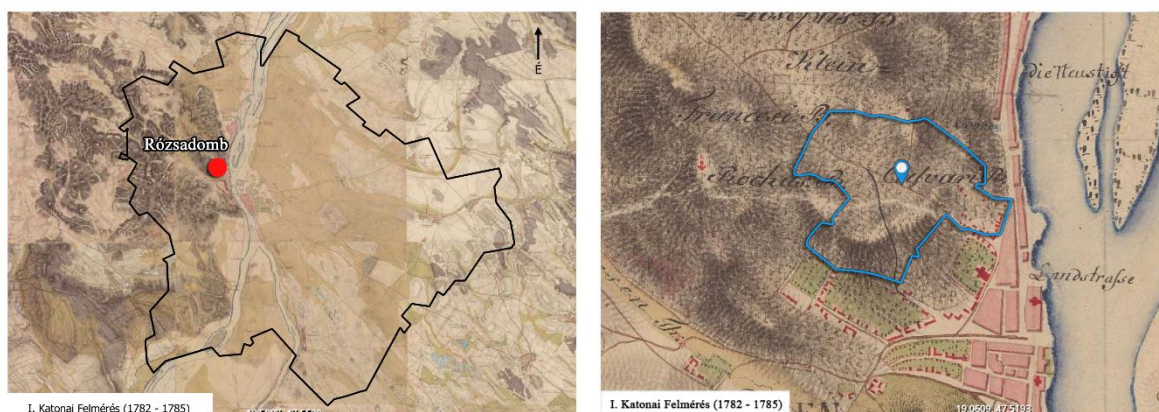

2. ábra - Módszertan

2. Budapest rövid történelmi áttekintése

Mielőtt még rátérnék a Rózsadomb kialakulásának történetére, érdekesnek tartom, hogy először röviden magával a fővárosunkkal foglalkozzak. Budapest több mint ezeréves múltra tekint vissza, de a területen már az őskorban is éltek. Az ókorban, Kr.e. II. századtól a római hódítók lakták e területet, a honfoglaló magyarok csak a IX. században vették birtokul a Kárpát-medencét. Pest akkori lakosságát a X. században túlnyomó többségben muzulmán és szláv-bolgár kereskedők tették ki, a XII. századtól viszont már fallal körbeépített gazdag, virágzó német kereskedővárossá vált. A királyi vár a XIII. században épült, Buda területén pedig ekkor földesúri települések, királyi szolgáló népek falvai továbbá egyházi birtokok létesültek.

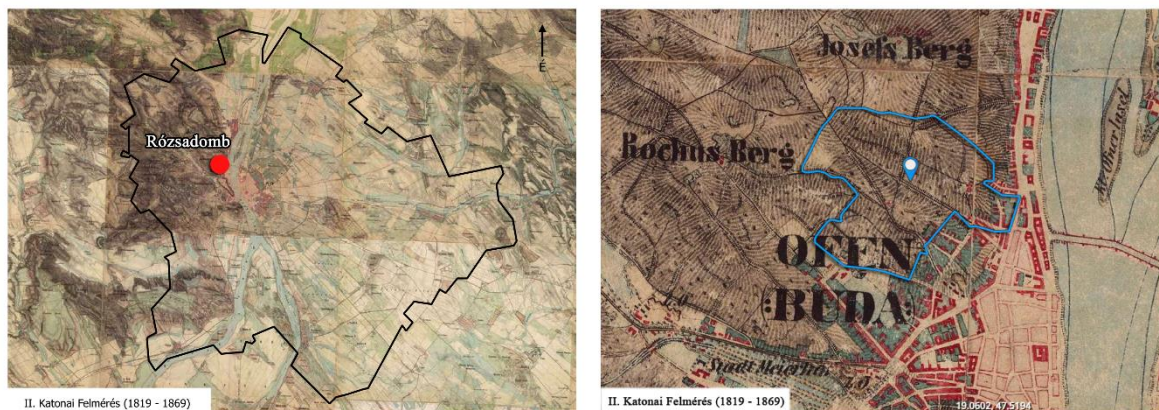
Ezt követően bukások és újabb fellendülések váltották egymást. Az első igazi virágzás a XIV-XVI-ban volt, ami a XV. században ért véget, a szomszédos Török birodalom Magyarország ellen indulásával. A rend az 1700-as években állt helyre, a XVIII. században Buda igazgatási, míg a XIX. században Pest az ország kereskedelmi központjává vált. Az utóbbi, a század közepére az ország központja is lett, ami azt is jelentette, hogy rohamosan nőtt a népesség, a városban felpeteszült a kulturális élet, illetve számos épület jelent meg rövid időn belül, például szállodák. Az I. Katonai Felmérésen megfigyelhető, hogy ez idő tájt a Rózsadomb területén még nem voltak villák, sőt még szimpla épületek sem, a feljegyzések szerint (lásd bővebben: „A Rózsadomb kialakulása, nevének eredete” fejezetben), a terület vonalait túlnyomó többségben gyomnövények borították, egyedül a délkeleti lejtőin voltak kultúrnövények.

3. ábra – I. Katonai Felmérés – Látszik, hogy a terület még nincs beépítve, a hegyoldalt szőlővel ültették be

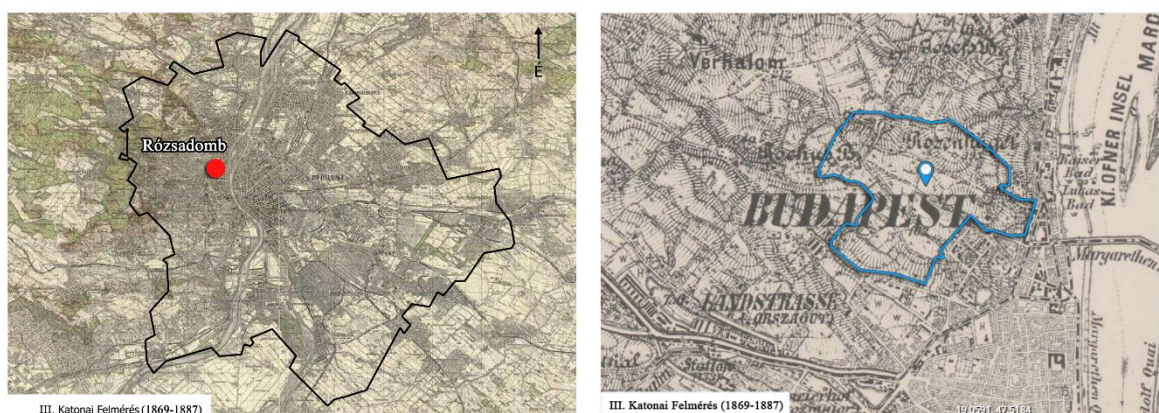
Pest és Buda 1872-ben egyesült és vált Budapestté. Kiemelkedően fontos volt ez az időszak, hiszen ekkor kezdett igazán létrejönni a főváros mai formájának alapja, ami az akkori tömeges építkezéseknek köszönhető. Az építkezések kora a Rózsadombnak is elhozta a „kezdő rúgást”, igaz, teljesen más aspektus okán indultak meg a folyamatok. A területen a XIX. század utolsó

évtizedeiben pusztító filoxéra vész teljesen kipusztította a szőlőt, és ez volt az a sorsfordító esemény, amikor is elkezdtek házhelyeknek felparcellázni a területet, majd az elkészült lakóházakat szépen felváltották az impozánsabbnál impozánsabb villák. A budai hegyoldal hamar benépesült. A fővárosi építkezések csúcsa a Millennium éve, 1896 volt. Budapest csaknem 700 000 lakossal rendelkezett a századforduló idején.

4. ábra – II. Katonai Felmérés - A Rózsadomb területén megjelentek az első útnyomok, illetve hétvégi házak, a terület elkezdett beépülni

Az első világháború keservesen érintette az országot, viszont így, hogy az ország trianoni határokkal kisebbedett, Budapest politikai jelentősége ezzel arányosan növekedett. A lakosság száma az 1930-as évekre meghaladta az egymillió főt, tömeges lakásigény jelentkezett. A háborús front 1944-ben érkezett az országba, a főváros rövidesen romokban hevert, a városvezetés nem tudott felkészülni megfelelően a küzdelmekre, aminek a megcsönkített autonómia az oka. Cselekvésképtelenné váltak és tehetetlenül állták a nyilas uralmat és a lakosság elhurcolását.

5. ábra – III. Katonai Felmérés – Megfigyelhető, hogy Budapest a II. Katonai Felmérés időszakához képest nagy változáson ment keresztül, a város a Budai hegyek felé is elkezdett intenzíven terjeszkedni

1945-ben a főváros újra a politika színterévé vált. 1948-ban került hatalomra a Magyar Dolgozók Pártja, ezzel együtt pedig megjelent a szovjet típusra létrehozott tanácsrendszer, ezzel pedig szakítottak a demokratikus fejlődés hagyományaival. 1950-ben létrejött Nagy-Budapest, ami immár 22 kerületet foglalt magába. 1956-ban a főváros újra csatatérre vált, az ötvenes évek politikai elnyomása és a szovjet megszállás felszólalása képpen október 23-án forradalom tört ki. Ezt azonban a szovjet túlerő leverte és a megtorlás levezénylésére Kádár Jánost nevezték ki. A feszültségek oldása érdekében foglalkozni kezdtek az életszínvonallal, megindult a lakótelep-építési program, ami a lakosság megélhetési gondjait hivatott megoldani. Kádár János ideje alatt vált az ország a „legvidámabb barakk”-á, de ez számos hiányosságot is takart. Az intenzív lakótelepi építkezések elvonták a belváros újjáépítésének gondjait, kevés házat állítottak helyre, azt is rossz minőségű anyagból. [INT-01]

A világháborúban elszenvedett károk helyrehozatala az 1960-as években fejeződött be. Ez idő tájt kezdett kiépülni a mai II. és a XII. kerületek felsőbb szélei és jelentek meg többek között a II. kerület Rózsadombjának újabb, impozáns villái is. A diktatúra a '80-as évekre meglazult, a rendszerváltás pedig 1990-ben következett be.

A II. kerületben az 1990-2000-es években jellemzően a betelepült felsőközép,- és felsőosztálybeliek továbbá az idős helybeliek lakják, hasonlóan a XII. kerülethez. A villák gyakran konzulátusoknak vagy nagykövetségeknek adnak otthont.

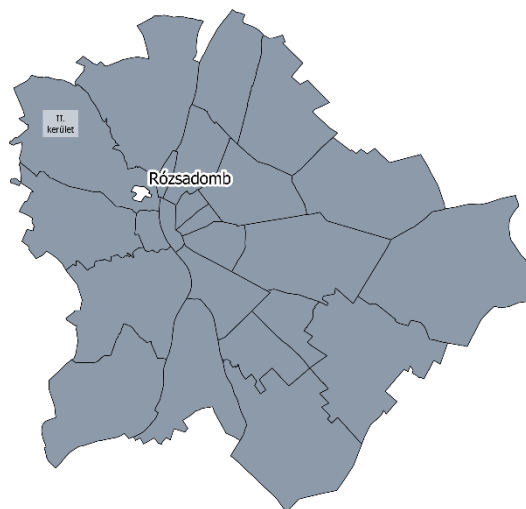
6. ábra – Rózsadomb Mecset utca 8 ~ Margit utca 5.

Balra 1970-es évek, jobbra Google fotó napjainkból (2023) – az akkori MÁV főmérnök és feleségének otthona

Baloldali fotót fényképezte: fotó: Domonkos Endre, FŐMTERV 1284_003

3. A Rózsadomb kialakulása, nevének eredete

A Rózsadomb nevének története, egészen az 1500-as évekig nyúlik vissza. Gül Baba -más néven Cafer- (magyarul annyit tesz, „a rózsák atyja”) 1541-ben, I. Szulejmán udvarával érkezett Magyarországra. Az oszmán bektasi dervis az ottomán hadsereg kísérője volt az európai hadjáratok során. A bektasik egy iszlám iskolai rend követői, míg dervisek a muzulmán szúfi

7. ábra – Rózsadomb elhelyezkedése Budapesten (II. kerület)

filozófiai követői voltak, a rózsza pedig rangjelzésnek számított. Lelki értelemben a mély, istenismeretet jelképezte. A rózsza legenda formájában is megjelenik: eszerint a dervis rózsáival ültették be a budai domboldalt.

Gül Baba 1541-ben hunyt el, és testét itt, a mai Rózsadombon temették el. A budai pasa 1543 és 1548 között nyolcszög alapú síremléket emeltetett a részére. Gül Baba síremléke (Gül Baba türbe és rózsakert) jelenleg is megtekinthető az egzotikus mivoltú Gül Baba utcában.

Gül Baba személye azonban az 1600-as évek végétől feledés homályába merült, a köznyelvbe a 19. században jelent meg újra, amikor Gül Baba a törökök iránti szimpátia egyik jelképévé vált, sőt egy sajátos „magyar” legendárium is kialakult körülötte. Ez elsősorban Tóth Bélának köszönhető, aki novelláiban eleveníti meg őt újra, igaz, történelmi alap nélkül. Ezen művek alapján 1905-ben, a neves zeneszerző, Huszka Jenő is írt egy operettet. Ezen az alkotások Gül Baba személyét egy jóságos, segítőkész, idős kertésszé formálták. Gül Baba, (ami annyit tesz magyarul, hogy „Rózsa apó”) neve után kezdték el a 19.században a városrészt Rózsadombnak hívni.

A II. kerületi Rózsadomb Budapest konyhanyelvén nem szimplán egy környék, hanem maga a luxus és egy felsőbb életstílus szinonimájává vált. Az 1900-as évek óta számos történelmi esemény formálta az országot, ezzel együtt Budapestet, de az, hogy napjainkban is a Rózsadomb a gazdagsággal van azonosítva, életszerűen mutatja ennek a környéknek a különleges mivoltát.

Az angol „old money”-nak mondja azt a gazdagságot, amit a generációk évtizedek vagy évszázadok alatt halmoztak fel, és bizonyosan ez igen masszív, nehezen megmogtatható vagyon. A Rózsadombon az „old money” életérzés a 2020-as éveket is belengi. Impozáns villák bújnak meg a sűrűn beültetett telkeken. Márai Sándor eképp vélekedett: „Budán lakni világnézet”. (Márai, 2011, old.: 1)

1. kép – Gül Baba Türbéje (készítette: Tapolcsányi Vivien)

A területet a török időkben rózsákkal ültették be, azonban az 1880-as évektől szőlőhegyként funkcionált. Ekkora tehető villaépítkezések kezdete. Akkoriban leginkább nyári lakok kerültek kialakításra, és csak utána, szépen fokozatosan költözött ki a kor elitje a budai domboldalra, köztük kereskedők, gyártulajdonosok és tehető vállalkozók.

Korábban Budapesten két villanegyed alakult ki, a városligeti és a zugligeti. A városligeti funkcióját tekintve egyértelmű volt, állandó lakhelyet szolgáltatott a kor elitjének. Elhelyezkedését tekintve nemcsak központi szerepben volt, de építészeti minőségében is kiemelkedőnek bizonyult. Ezzel szemben az első hegyvidéki villanegyedben a társadalom „krémje” leginkább kikapcsolódni járt, különlegesnek számított az, ha a tulajdonos valóban ott is élt. Az indok egyszerű, távol volt a belvárostól és akkoriban az infrastruktúra teljes hiánya következtében nehéz volt a megközelítés.

A budai hegyoldalon először az 19. század elején jelentek meg épületek elszórtan, majd az 1830-as évektől kezdve egyre intenzívebbé vált az építkezés. Ekkor még nagyrészt olyan

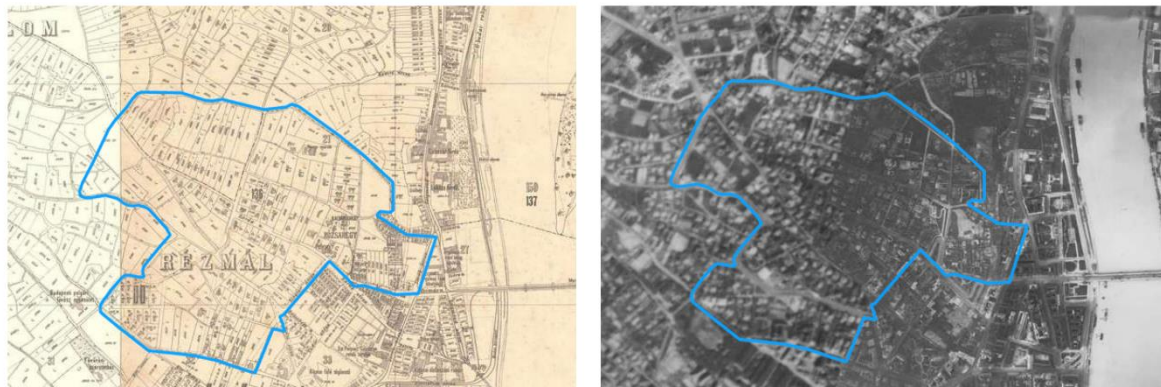
emberek éltek itt, akiket ide kötött a foglalkozásuk, például kertészek vagy kocsmárosok voltak. A Rózsadomb egészen az 1800-as évek utolsó negyedéig, mondhatni, kietlen vidék volt. A föld terméketlenségtől szenvedett, lejtőit gaz borította. Egyedül a délkeleti lejtőin voltak kultúrnövények, ott szőlőt műveltek, ezt viszont a 19. század utolsó évtizedeiben felbukkanó filoxéra teljesen kipusztította. Ezen eseményt követte az, hogy a lecsupaszított területeket elkezdték házhelyeknek felparcellázni. A szőlők helyén még alig nőtt valamilyen növényzet, a szekérutakon nehezen lehetett közlekedni és a lejtő is igen meredeknek bizonyult, mégis előtérbe került a területnek egy olyan előnye, ami bizony vitathatatlan: közel van a budai belterülethez és ezáltal megközelíthetősége is jobb, mint a svábhegyi, vagy a zugligeti terület. Ennek fontosságát a „Rózsadomb és vidéke ház- és telektulajdonosainak egyesülete” fogalmazta meg részletesen, amit be is nyújtottak a főváros tanácsának. Kérvényüket ezen szavakkal kezdték „Nem szükséges bővebben fejtegetnünk, hogy mily kincset bír fővárosunk ezen eddig elhanyagolt része”. A Rózsadombot egészségesnek, páratlan szépségűnek nevezik, ami elhelyezkedéséből adódóan „arra látszik rendeltetve”, hogy a főváros lakosainak családházak megtelepedéséül szolgáljon. Területe van olyan nagy, hogy évtizedekre megoldja a főváros rohamos növekedéséből adódó problémát, még hozzá olyan módon, hogy a telkek árának növekedésétől kellene tartani. Ez lehetővé teszi, hogy a középosztály megtelepedjen a területen. (Gál, 1998)

A terület első „telepesei” valóban középosztály alsó vagy középső szegmensébe tartoztak. Foglalkozásukat tekintve gyakorta előfordultak pedagógusok, minisztériumi alkalmazásban álló mérnökemberek, építészek, de még vasúti tisztviselők is. Ők azon személyek voltak, akik vállalták az infrastruktúra kiépítetlenségéből származó kellemetlenségeket a „kellemes kilátás” vagy a „tiszt, friss levegő” jegyében. A terület mai napig kitartó presztízse valahol itt, ezeknél az önként vállalt „kellemetlenségekből” indulhatott. Gondoljunk csak arra, hogy ma mennyibe kerül egy jó kilátással (talán örökpanorámával is bíró) családi ház a budai hegyekben.

Nagyon sokba.

Nekem erről az a meglátásom, hogy míg ma súlyos milliókkal fizetünk a levegőért, a kilátásért, úgy, hogy közben nem akarunk lemondani a családi környezetről (miért is tennénk), addig a 19. század embere ezekért a tényezőkért, itt a „kezdeti Rózsadombon” fogta magát és képletesen lenyelte azokat a mai szemmel nézve kevésbé sem elhanyagolható tényezőket, mint például, hogy nincs út, vagy amik vannak azoknak az állapota is kétségbeejtő (és ezeken az utakon felsétálni esőben, hóban... személyes véleményem hogy ilyenkor már olyan kilátása kell lennie a területnek, ami teljesen levesz a lábamról, mert annyi botlást, amit azok az emberek

elviselhetek, mással nehezen lehet kárpótolni) vagy, hogy a terület akkoriban teljes rendezetlenséget mutatott. Gál Éva „Lakás vagy nyaraló?” című írásában úgy vélte, hogy az itt élők ezekből következtetve „környezettudatos” vagy „egészségtudatos” emberek lehettek. Osztozom a meglátásán. (Gál, 2009.)

8. ábra – Balra 1895-ös közigazgatási térképrészlet, jobbra 1944-es légifotó

Akkortájt már sejteni lehetett, hogy amint rendes úthálózat épül ki, gomba mód fognak megjeleni az új házak. Ezt tanúsítja többek között a „Rózsadomb és vidéke ház- és telektulajdonosainak egyesületé”-nek nyilatkozata, amiben elhangzik, hogy „Minden kételyen felül áll, hogy mihelyt itt csak egy félig-meddig normális út fogna kiépítettetni, rövid idő alatt a lakóházak százai lepnék el ezen területet.” Ez a jóslat hamarosan be is teljesült.

Összességében a Rózsadomb 1880-as években kezdett kialakulni, mint villanegyed, csaknem fél évszázaddal később, mint a zugligeti-svábhegyi és sokkalta később, mint a városligeti. Ugyan, a Dunához közel eső része, nem volt olyan távol, mint a Zugliget vagy Svábhegy, de szépségében (dús kertek hiányában) nem közelíthette meg az előbbieket. A pestiek számára viszont nyomába sem érhetett a roppant könnyen megközelíthető, civilizált és elegáns városligeti villanegyeddel (Andrássy úti fasor). Helyzete akkor változott meg gyökeresen, amikor megépült a Margit híd, ami sokkal közelebb hozta a pestiekhez a Rózsadombot. Ezután nem sokkal a filoxeravész rövid idő, csupán pár év alatt megfosztotta szőlőitől a budai domboldalt, ami a következő fontos esemény volt az építkezések megkezdésének irányába. A szőlők helyét többségében építési teleknek parcellázták fel. Így, az 1880-as években megjelentek az első nyári lakok, főleg a déli és a keleti lejtőkön, majd fokozatosan felépültek az állandó lakhelyül szolgáló családi házak, villák is. Lassanként kialakultak a házsorok, utcák. A Rózsadomb ekkor még nem rendelkezett olyan esztétikai elemekkel, mint például Zugliget régóta álló fái, de komoly előnynek számított a lejtőiről nyíló „pazar” kilátás és az, hogy a Margit hídnak köszönhetően közelebb került a belvároshoz. A terület fellendüléséhez vezetett az is, hogy az 1880-90-es években még nem volt kiépített infrastruktúra, ami alacsony

telekárakat eredményezett. Az elsők között beépült utcák közé tartozik többek között a mai Rómer Flóris, Ady Endre, Füge, Oszlop és Tapolcsányi utca.

Kezdetben a terület nem tartozott a presztízsterületek közé, sőt első „telepesei” a gazdag gyárosok és bankárok helyett (természetesen pár kivétel azért itt is volt) túlnyomó részben az értelmiségi, illetve alkalmazotti középosztályból, továbbá a középosztály alsóbb rétegeiből kerültek ki. Feltűnően sok volt a tanár, tanító, postai és minisztériumi tisztviselő, de mérnökök, építőmesteres és építészek is laktak itt szép számmal.

Az 1880-1900-es évek Rózsadombján húsznál is több tanár, tanító, iskolaigazgató volt, akik nagyjából egy helyen, a Rézmál-dűlőben építkeztek. Az, hogy bizonyos foglalkozású háztulajdonosok nagy számban és egy helyen éltek, semmiképp sem nevezhető véletlennek. Valószínűsíthető, hogy az ismerősök, barátok és kollégák egymást hívták és ajánlották a környéket, az ingatlanvásárlást, pont úgy, ahogy napjainkban sincs másképp. Erre példa, hogy ebben az időben öt tanár is rózsadombi háztulajdonos lett az V. kerületi Markó főreáliskolából.

A korai Rózsadombon szép számmal voltak minisztériumi, postai és vasúti tisztviselők, továbbá építészek és mérnökök is, mint háztulajdonosok. Ők javarészt minisztériumi alkalmazásban álltak és elképzelhető, hogy pont, mint a tanárok esetében, ők is egymást hívták. Ez megmagyarázná azt, hogy miért volt olyan sok minisztériumi osztálytanácsos az ingatlantulajdonosok között. Az építészek tekintetében elmondható, hogy 1890-1900-as években vált villatulajdonossá többek között például Alpár Ignác, Schulek Frigyes és felesége, Jakab Dezső, illetve Répássy Miklós „királyi főmérnök” is, aki maga tervezte az Eszter utca 7. szám alatt álló villáját. (Gál, 1998)

A Rózsadombra ez idő tájt költöztek be azon személyek is, akik magukkal hozták véleményem szerint a presztízs első szelét, a jelen kor viszonyosságai ellenére (nincs kiépített infrastruktúra, erre 1890 után, a XX. század legelején került sor). A területen az építészek között ügyvédek, orvosok, bírák, katonatisztek, magántisztviselők, továbbá bankigazgatók, kereskedők, iparosok és magánzók építtették meg nyári- vagy állandó lakóházukat, vagy már mondhatjuk: villájukat.

A XX. században tovább folytatódtak a villaépítkezések, a környék a jó levegő, a szép kilátás és a kiépített infrastruktúra révén, ami immár közel hozta a belvárost, egyre népszerűbbé vált, főleg a társadalom felsőbb rétegei számára. Ez a telekár növekedését eredményezte és egyszer csak, szépen az évek folyamán, a Rózsadomb presztízs területté alakult. Ennek csúcsa, a második világháború után és a 2000-es évek között tetőzött. Ez napjainkba is beivódott, hiszen a Rózsadomb a mai napig a luxus szinonimája.

A terület története, az új villák építésén kívül, nem tartogat őrült különlegességet. A XX. században a terület kiépült, teljes városrész alakult, és a szomszédos részekkel együtt (Törökvész, Rézmál, Vérhalom) tovább duzzadt. A területre és a társadalmi emlékezetbe viszont a második világháború mélyen hatott, kiváltképp az emberi szív hasadt meg. Noha az első világháború is komoly következményekkel járt, addig a második világháború sérelmei azok, amik bizonyos tekintetben napjainkig elhúzódnak.

9. ábra – Balra 1944-es légifotó, jobbra Google fénykép napjainkból (2023) – kivehető, hogy 1944 óta a terület keveset változott

1945 után a villák tulajdonosai gyorsan cserélődtek, szinte óráról órára volt mérhető a változás, hiszen a kor rendszere hamar felismerte a társadalmi magaslatokat. A második világháború után, a még „virágzó” kommunista rendszerben a vezetők, a saját pártfunkcionáriusainak, azaz a „jó kádereknek” osztották ki azokat a rózsadombi villákat, amiket az eredeti tulajdonosaiktól vettek el. Sokszor olyan gyorsan érkezett meg az új tulaj, hogy a karhatalmi felügyelet mellett kapkodva szedelőzködő volt tulajdonost, és annak családját, még a házban találta. A tulajdonosok családtagjai, leszármazottjai szép számban még ma is élnek. Közülük szerencsések voltak azok, akik a későbbiek során hosszas jogi hercehurcát követően visszavásárolhatták saját tulajdonukat, de akadtak bőven olyanok is, akik a kisemmizés után egy leharcolt pesti panelban voltak kénytelenek tovább élni életüket. Bárhogy is végződött a történetük, a sérelmek maradnak, sőt generációkon keresztül örökítik tovább. A pesti népnyelv gúnyos humorral csak „Káderdülőnek” hívta emiatt a területet, innen jött az akkori elnevezés. (Franka, 2006)

A környék hosszú ideig a legdrágább, legnagyobb presztízzsel bíró városrész villanegyedébe csak a kiváltságosok építkeztek.

A területen napjainkban változatos stílusú villák magasodnak, kezdve a klasszikustól, egészen a gyönyörű modern, a bauhaus jegyeit magában hordozó épületekig, noha ezek sok esetben megbújnak a fák sűrű lombja között.

Ahogy a sorok közül kiolvasható, a Rózsadomb az egyik legelitebb és legélhetőbb városrészek közé tartozott, ami egy igen fontos megállapítás a vizsgálat és a téma szempontjából. Ezen történelmi tények által tehát feltételezhető, hogy a városrész régen élhető volt. Azonban, hogy a jelen állapotra is nagyobb betekintést lehessen nyerni, érdemes tovább vizsgálni a területet, különböző aktuális topikok segítségével hívásával. Ezek a további fejezetekben olvashatók.

4. A Rózsadomb szerepe napjainkban

A Rózsadomb ma nemcsak Budapest, hanem Magyarország egyik leghíresebb és legnagyobb presztízzsel rendelkező lakóterülete. A városrészt híres lakói és előkelő villái tették ismertté, de kitüntetett helyzetét a belváros közelsége (ami nagyjából 1,5 – 2 km) révén szerezte. Fontos előny, hogy a városi nyüzsgés közelsége ellenére a terület megmaradt csendes, jó levegőjű területnek, amely kiterjedt zöldterületekkel és ősfás parkokkal rendelkezik. A Rózsadombról egyedülálló panoráma nyílik a Budai hegységre, a Dunára, a Margit-szigetre, az Országházra, továbbá a budai Várnegyedre is. Ezen tényezők tekintetében az ingatlanárak igen magasak, sőt folyamatosan növekednek. 2017 és 2018 között például 17%-os növekedésről számol be a Forbes. 2018-ban a Rózsadombon másfél, 2021-ben pedig már 2 milliót is elérte a négyzetméterár. [INT-02]

A Rózsadomb funkcióját tekintve elsősorban lakóterületként funkcionál, kiváltképp magánszemélyek lakják a területet, de az ingatlanfejlesztések számára is vonzó helyszín. Nem ritkaság, hogy a befektetők felújítandó villákat vásárolnak, amit átalakítanak és kiadnak lakásoknak, irodahelyiségeknek.

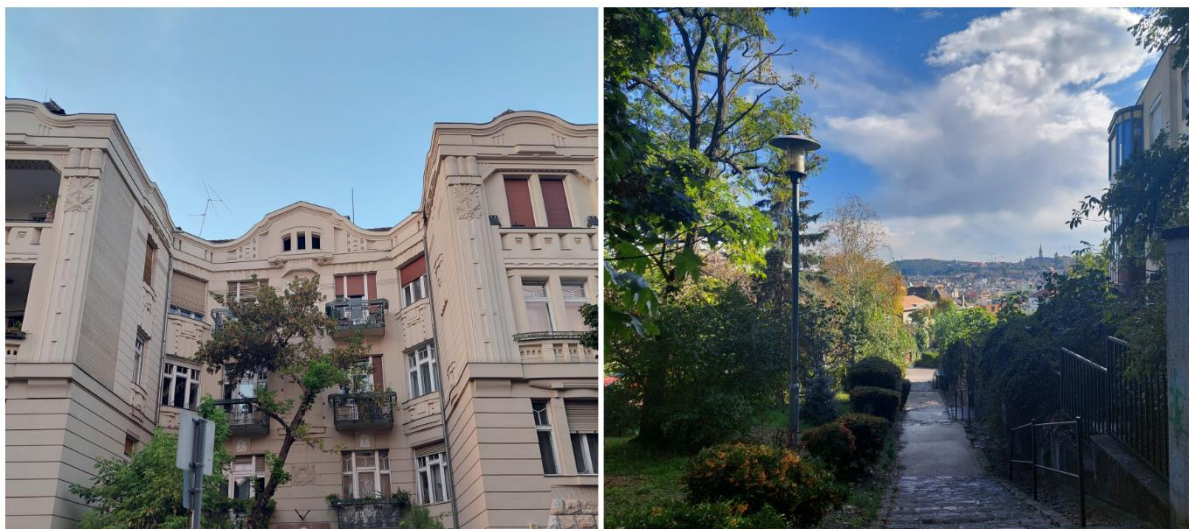
A területen magánklinikák, cégközpontok és számos nagykövetség is megtalálható. Ezekből következtetve a Rózsadomb szerepet kap a politikai és az üzleti életben is. A városrészben található az Argentín, Észt, Mexikói, Chilei és Brit, de 2020-ig a Nigériai nagykövetség is itt helyezkedett el (utóbbit a rózsadombi tulaj lakoltatta ki az épületből mert nem tudták fizetni a díjat).

A Rózsadomb nagy kiterjedésű zöldterületein és az ősfáin kívül barlangászati szempontból is kiemelkedő jelentőségű. A Rózsadomb térségében 102 barlangot kataszterizáltak az Országos Barlangnyilvántartásban. Az 1995-től megszorodott hegyvidéki építkezések (és a kutatási módszerek fejlődésének) révén nemcsak új feltárások történtek, hanem az itteni barlangok ásványvilágával és genetikájával kapcsolatosan is számos új eredmény született. Az 1995-ben még 30 km-esnek ismert Rózsadomb alatt futó járáthossz, csaknem a duplájára, 55 km-re nőtt. A Budai Hegységben akkoriban 15 barlangi ásványfajt ismertek, ez a szám időközben 31-re emelkedett, de ebben az időszakban születtek meg az első konkrétumokat tartalmazó korhatározások is. A Budai Hegységben napjainkban összesen 239 barlang ismeretes, ebből 102 a Rózsadomb térségében található.

Az elmúlt 20 évet tekintve a legfontosabb barlangfelfedezések közé tartozik a víz alatti Molnár János-barlangban, a Pál-völgyi, a Hideglyuk- továbbá a Harcsaszájú-barlangban történtek. Az utóbb említett három barlang, illetve a Mátyás-hegyi-barlang között összekötő járatot tártak fel, ami által a közel 31 km-es hosszall rendelkező Pál-völgyi-barlang lett Magyarország leghosszabb barlangja. Ez azt jelenti, hogy megelőzi az Aggteleki-jósfavői Baradla-barlangot is, amibe beletartozik a Baradla szlovákiai része, a Domica-barlang is. Az elmúlt 20 év során további 32 kisbarlangot találtak a Budai-hegységben, elsősorban a Rózsadomb térségében (így érte el a 102-öt). (Leél-Össy, 2018)

Ezen tényeken felül a Rózsadombnak érzelmi szerepe is van, elsősorban Budapest életében, de az ország minden táján ismerik a városrészt és változatlanul, mindenhol a gazdagságot társítják hozzá. A terület emocionális részéhez hozzátartozik, hogy a Rózsadomb magyar, tehát a miénk, hozzánk tartozik. Emberi sorsok, történetek és hiedelmek kapcsolódnak hozzá.

A Rózsadomb napjainkban brand-ként is funkcionál, nem ritkaság, hogy a szomszédos városrészekben „Rózsadomb közeli” vagy a „Rózsadomb szomszédságában található” jeligével hirdetnek bizonyos ingatlanokat. Ezzel jelezve, hogy a leendő tulajdonos nívós helyen keresgél.

2. és 3. kép – Balra a Keleti Károly út egy társasháza, jobbra a Mansfeld Péter Parkhoz vezető lépcsősor
(készítette: Tapolcsányi Vivien)

5. Az élıhetőség kérdése

5.1. Alapelvek

Az élıhetőség kérdése igen összetett téma, amit több aspektusból érdemes vizsgálni. Az, hogy mit tekintünk ma élıhető városnak, az a múlt századhoz képest sokat változott. Például a szocializmus városépítészete még elsősorban a nagy, reprezentatív építkezésekre törekedett, illetve arra, hogy egy helyen minél több embert legyenek képesek elhelyezni. Az, hogy a város (vagy az adott lakóterület) minőségi életteret biztosítson lakóinak akkoriban elhanyagolható tényezőnek számított. Napjainkban viszont az élıhető város kialakításához elengedhetetlen szempont lett, hogy az ott élők és dolgozók jól érezzék magukat. Éppen ezért a tervezés során törekednek olyan környezet kialakítására, amely hozzájárul ahhoz, hogy az ott tartózkodóknak -legyen szó itt akár csak a gyalogosokról is-, jobb közérzetet, egészséget biztosítson, hogy örömmel töltsék el ott idejüket. Jan Gehl szavaival élve „a városok olyan találkozóhelyek, ahol az emberek kicserélik gondolataikat, kereskednek, vagy egyszerűen csak kikapcsolódnak és jól érzik magukat. A városi nyilvánosság területei – mint az utcák, a terek és a parkok – a cselekvések színpadai és katalizátorai.” (Laki, 2017)

Az élıhetőség kérdésének vizsgálatához Laki Ildikó „Egészséges települések, egészséges lakók” című írását és Henrek Stener Pedersen Phd által összesített (a Ramboll stratégiai fenntarthatósági tanácsadással foglalkozó, globális vezetői csapatának tagja) 2017-es Rambo által végzett dán kutatás eredményeit vettem alapul, amiben azt vizsgálták, hogy a városban élők, mit tartanak „élıhetőnek”.

Laki Ildikó így fogalmazott: „Az élıhetőség tulajdonképpen egy magasabb életminőséget biztosító fenntartható „rendszer”, a város jelenlegi és jövőbeni működésének céljából”. Ez a 2000-es évek elején egy teljesen új és ténylegesen fenntartható rendszerben való gondolkodást involvál magába. Az élıhetőség mellett ekkor szorosan megjelenik az „egészséges város” kifejezés is. A WHO 1987-ben indította el az Európai Egészséges Városok Mozgalmát, aminek Magyarország is része. A kezdeményezés legfőbb célja, hogy az egészségügyön kívül helyezkedő szektorokat (Pl. önkormányzatok) bevonják az egészségfejlesztési folyamatba.

A kezdeményezés lényege, hogy az egészség fejlesztése ne az egészségügyre korlátozódjon, hanem a város minden jelenlévő szereplőjének feladata legyen. Ennek fontos eleme továbbá az, hogy maguk a lakók is egészségtudatosabbá váljanak, ezzel elősegítve olyan tényezőket, mint az életminőség növekedése vagy az esélyegyenlıség. „A társadalom elöregedése, a különbözı

népescsoportok megjelenése, bevándorlása komoly városfejlesztési dilemma elé állítja a városfejlesztéssel, városi folyamatokkal foglalkozókat”. (Laki, 2017)

Ahhoz, hogy egy város vagy városrész mennyire tekinthető élhetőnek, figyelembe kell venni tehát azt, hogy mennyire teszi lehetővé a környezet az egészséges életet. Ennek elemei többek között a friss levegő, a tisztaság, a biztonság, a közparkok, közterek minősége és mennyisége, de fontos tényező az intézményi ellátottság is, vagy az egészségügyi ellátás hozzáférhetősége.

Tehát az élhető város, vagy városrész egyik fő eleme a minőségi köztereknek a biztosítása, ahol cél az, hogy itt lakók vagy akár az ide érkezők, szívesen tartózkodjanak és szeressenek itt időt tölteni. Fontos, hogy minden térnek legyen funkciója, egy cél, ami érdekében létrejött, hogy ezáltal megállásra vagy gyülekezésre ösztönözze a városrész lakóit. Így lendül tovább a közlekedési funkción, ami által létrejönnek a közösségi élet színterei. Egy köztér minőségének növekedése magával hozza a lehetőségek bővülését is. Minél több a lehetőség, annál jobban kielégíti a városrész lakóinak igényeit. Egy minőségi köztér számos fakultatív vagy társas lehetőséget hordoz magában, míg az alacsony minőségű terek csak a legalapvetőbb funkciókat képesek betölteni. Fontos, hogy a városrész lakói jól érezzék magukat, képesek legyenek közösségként is működni. Ennek egyik eszköze a jó minőségű közterek, intézmények létesítése, ami lehetőséget ad a társas vagy egyéb rekreációs eseményekre, programokra.

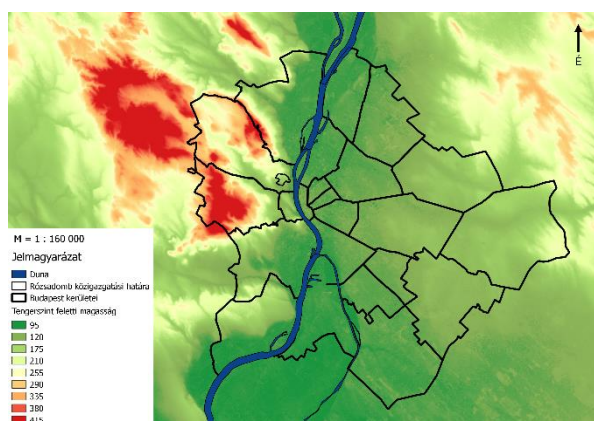
A 2017-es kutatás alapján az élhető város elengedhetetlen eleme továbbá a mobilitási lehetőségek, amik kiterjednek a közlekedés minden formájára (legyen az gyalogos, kerékpáros, személygépkocsis vagy közösségi közlekedési). Kiemelkedő figyelmet kapja a gyalogos, kerékpáros és a közösségi közlekedés elemeire. További tényező a biztonság kérdése is, ami nemcsak a közlekedést, hanem a bűnmegelőzést is magába foglalja.

Az élhető város vagy városrész létrehozásának tehát egyik fő eleme a gyalogos közlekedés előtérbe helyezése, a városrész „gyalogosbarát” kialakítása. Az elmúlt évtizedekben a személygépkocsik nagymértékű elterjedése azt eredményezte, hogy a városok útjai, utcái közlekedő vagy parkoló gépjárművekkel teltek meg, elszaporodtak a lebetonozott közterek. Igaz, napjainkban a helyzet nagymértékű -pozitív- változást mutat, egyre inkább előtérbe kerül a gyalogos és kerékpáros közlekedés, illetve a tömegközlekedés a személygépjárművel szemben, továbbá egyre nagyobb teret kapnak a minőségi -zöld- közterek. Ennek ellenére sajnos még mindig problémát okoz a központi, frekventált területeken a nagy forgalmú utak, amik nemcsak a gépjárművel közlekedőknek, hanem a gyalogosoknak is okoz nehézségeket. A lassan, időnként lépésben haladó járművek rontják a gyalogos funkciókat, emellett maga az

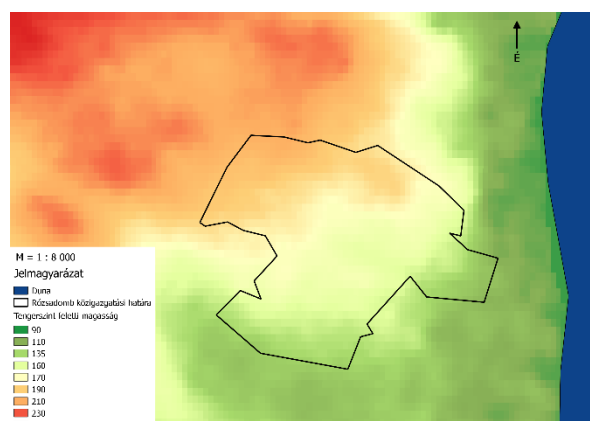
érzés is kellemetlen, hogy autók felett áttekintve kémleljük a környezetünket. Ezek miatt (is) fontos a gépjárműforgalom megfelelő elvezetése, megfelelő parkolási lehetőségek biztosítása, a gyalogos és a kerékpáros lehetőségek bővítése. Ezen tényezők megléte nagymértékben hozzájárul a lakók jó közérzetéhez.

Az élıhetőség szempontjából nagy jelentősége van a tömegközlekedés fejlesztésének, és a személygépjárművel szemben előtérbe helyezésének, ami szintén az autósforgalom csökkenéséhez vezet. Az élıhető, környezettudatos város vagy városrészhez hozzátartozik a lakók szemléletformálása, hogy minél többen vegyék igénybe a tömegközlekedés nyújtotta lehetőségeket. Ennek persze elengedhetetlen része, hogy legyen olyan kiépített tömegközlekedési rendszer, ami kielégíti az igényeket.

Összefoglalásként, a cél egy olyan városrész kialakítása, ami megfelel korunk elvárásainak, de ezzel együtt széleskörben kielégíti a terület lakóinak igényeit, figyelembe véve a városrész egyedi presztízsét, és hangsúlyozva a jó közérzet megteremtéséhez szükséges elemeket.

10. ábra – Budapest tengerszint feletti magassága

11. ábra – Rózsadomb tengerszint feletti magassága

A terület vizsgálata során, a közigazgatási határtól számított nagyjából 300 méteres hatótávot vettem alapul, ennek a döntésnek az az oka, hogy a budai oldalon rohamosan növekszik a szintkülönbség, így a terepadottságok és a „könnyű, gyors megközelítés” szempontja alapján a 300 méteres távot tartottam megfelelőnek.

Összefoglalva a szakdolgozatomban az alábbi alapelveket vizsgálom: közbiztonság, intézményi ellátottság, mobilitás (egyéni és közösségi közlekedés elemei), ehhez kapcsolódóan a parkolás kérdése és a gépjárműforgalom mértéke, végül pedig azt vizsgálom, hogy a terület zöldfelületei minőségileg és mennyiségileg mennyire szolgálják ki a lakosság igényeit.

6. Közbiztonság

Ahhoz, hogy egy város vagy városrész élhető és népszerű legyen, számos tényező befolyásolja, ezek közül elengedhetetlen a megfelelő közbiztonság. Ha a pesti és a budai oldal összehasonlítása van alapul véve, jellemzően a budai oldalt tartják élhetőbbnek, hiszen kevésbé zsúfolt, a hegyvidéki levegője tisztább, az utcái sok esetben rendezettebbek, de a megítélés szerint Buda biztonságosabb is. Viszont ezek ellenére nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a város ezen oldalán minden kerület, minden városrész ugyanolyan élhető vagy ugyanolyan biztonságosnak örvend.

A rendőrség ezer főre jutó bűneseteinek adatai alapján elmondható, hogy a főváros belvárosi kerületei állnak a legrosszabbul. Ennek oka az aktív éjszakai élet és a lakosság arányához viszonyított nagyszámú turista. Ezek a bűnesetek viszont nagyrészt kis volumenűek, a pesti oldalon többnyire rongálás vagy garázdaság kerül bejegyzésre, míg Budán a lakásbetörések vannak túlsúlyban. Az utóbbi esetben egyértelműsíthető, hogy a bűnelkövetők a magasabb értékű, sok esetben luxusingatlanokat célozzák meg annak reményében, hogy minél nagyobb értékű vagyontárgyakat tulajdoníthatnak el. [INT-03]

2017-es bűnözési mutatók arról adnak tájékoztatást, hogy magasan a budai oldalon volt a legtöbb betöréses bűnözés (ez a tény napjainkban is változatlan), kiemelten a II. és XI. kerületben. A legmagasabb szám 2017-ben (az összes kerületet tekintve) a II. kerület volt 105 lakásbetöréssel. A rendőrség által közzétett „bűnözési térkép” megmutatja, hogy azokban a városrészekben jellemző az ilyen jellegű bűncselekmény, ahol nagyobb arányban vannak családi házak.

A II. kerület nagyobb mértékben ki van téve az ilyen jellegű bűncselekményeknek a fellelőbb felsorolt indokok miatt, így a kerületben található egyedi presztízzsel rendelkező Rózsadomb sem kivétel e tények alól.

Saját véleményemet tekintve, számomra nem volt meglepő ez az adat, hiszen mióta világ a világ a lopásos bűnelkövetők mindig is a nagyobb értékű vagyontárgyakra „vadásztak”, ami napjainkban sincsen másképp. Számuk viszont folyamatosan csökken, amihez hozzájárul az állampolgárok kutyás és technikai védelme (gondolok itt a térfigyelőkamerákra és a különböző, fejlett biztonsági rendszerekre), emellett a II. kerület is egyre nagyobb hangsúlyt fektet az elővigyázatosságra.

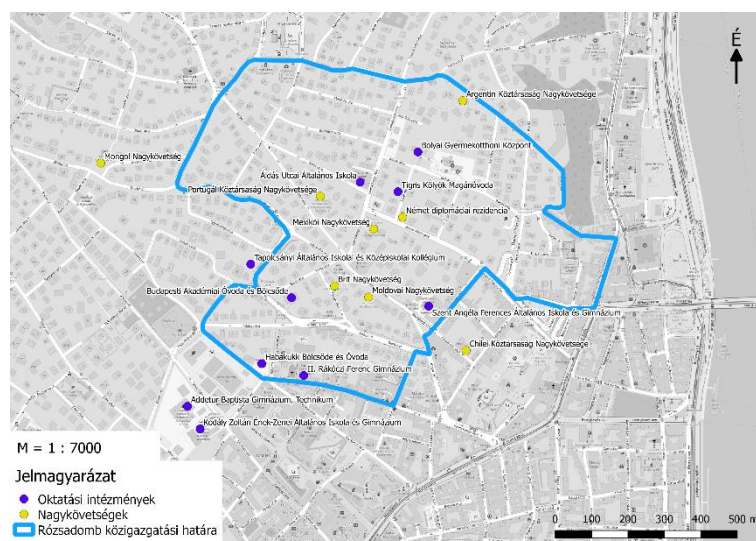
6. 1. Összegzés

Ezen kemény ismérvek ellenére Buda, azon belül például a II. kerület is a főváros nyugodt, biztonságos és családbarát részeik közé tartozik. Igaz, a betöréses, lopásos bűncselekmények száma magas, pont ahogy a kábítószer kereskedelem is megugrott az utóbbi években, de a közbiztonság alapvetően jónak mondható. A Rózsadomb területén nem jellemző a személy elleni erőszak, a gyilkosság vagy a közszeméremsértés, amit a Pre-STAT nevű rendőrségi adatbázis vizsgált adatai alapján merek kijelenteni. A terület biztonságosságához hozzájárul a II. Kerületi Önkormányzat beruházása, ami jelenleg 40 darab kamerájából álló térfigyelő rendszert jelent. Ezek éjjel-nappal figyelik a közterületeket, de a beruházás lehetővé teszi, hogy a rendszert a későbbiek során, akár 100 kamerára is bővítsék. Újdonság, hogy a felvételek a Budapesti Rendőr-főkapitányságra is eljuthatnak. [INT-04]

7. Intézményi ellátottság

Egy adott városrész élhetőségét megannyi tényező befolyásolja, ilyenek többek között a zöldterületek minősége és aránya, a közbiztonság vagy éppen a szükséges intézmények megléte és azok elérhetősége.

A kerületrészen csak kisebb „mikro” vonzású helyszínek találhatók, ilyenek például Pasarét, Budagyöngye, Rózsadomb Center vagy a

12. ábra – Intézményi ellátottság (1.)

Rózsakert. A Rózsadomb és környékének alközponti helyszíneit elsősorban a területen található kereskedelmi és szolgáltató funkciók, többek között a bevásárlóközpontok megjelenése határozza meg, másodsorban pedig településszerkezeti jelentőség. Ez alatt a közlekedési csomópont, közösségi közlekedési feltárása értendő. A II. kerület középső területe több, kisebb helyi identitással bíró városrészrel rendelkezik. Ezeken a területeken az identitás hordozói az ott fellelhető kultúrtörténeti-, építészeti, illetve a természeti örökség részét képező elemek, és a közösségi terek (ITS, 2022).

A második kerületi Rózsadomb annak ellenére, hogy közigazgatási szempontból nem tekinthető egy nagy városrésznek, számos intézménnyel rendelkezik. Ezek közül kiemelkedő számban találhatók itt oktatási célt szolgáló intézmények. Ez is egy jele annak, hogy nem véletlenül kapta meg társadalmilag és vizsgálatok alapján is a „családbarát” jelzőt.

Az oktatási intézmények a terület egészen megtalálhatók, ezek könnyen és gyorsan megközelíthetőek. A felsorolásba olyan létesítményeket is számba vettem, amik ugyan a közigazgatási határon kívül találhatók, de közelségük miatt relevánsak, ezeket ábrán jelöltem a későbbiekben. Kétszáz méteres hatótávon vizsgáltam az intézményeket.

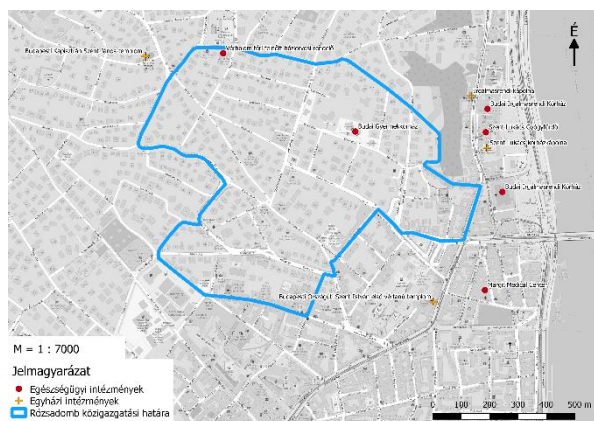
A Rózsadombon magán- illetve állami intézmények is helyet kaptak, bölcsődétől egészen a középiskoláig. Ezek a Budapesti Akadémiai Óvoda és Bölcsőde, Mackó Kuckója Bölcsőde, a Százszorszép Óvoda (Kitaibel Pál utcai Óvoda), Tigris Kölyök Magánóvoda, Bólyai Utcai Óvoda, és a Szemlőhegy Utcai Óvoda.

Elemi, illetve középiskolákat tekintve: Tapolcsányi Általános Iskola és Kollégium, Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnázium, II. Rákóczi Ferenc Gimnázium és a Budapest International British Academy.

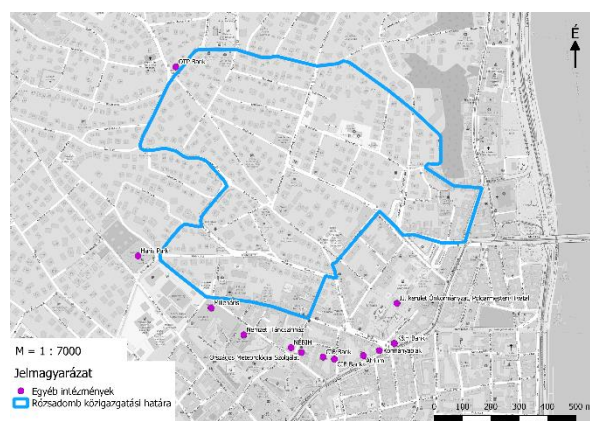
A fentiekből érzékelhető, a terület bővelkedik oktatási intézményekben, így a szülők meg tudják találni a gyermekük számára a megfelelő létesítményt. A Rózsadombon egy árvaház is található, ez a Bolyai Gyermekotthoni Központ.

A vizsgált terület az oktatási intézményeken túl, a nagykövetségekben is bővelkedik. A fogalom szerint a nagykövetség egy ország külföldön lévő, legmagasabb rangú olyan hivatala, ami hazájának érdekeit az idegen országban képviseli. A nagykövetség a nagykövet vezetése alatt áll, és két ország rendezett viszonya esetén tart fenn állandó diplomáciai kapcsolatot. [INT-05] Ez jelzi, hogy a Rózsadomb aktív szerepet vállal a politikai életben. A területen négy nagykövetség, a közigazgatási határ közvetlen közelében pedig további kettő helyezkedik el. A területen belül a Moldovai Nagykövetség, a British Embassy Budapest, Mexikói Nagykövetség, Argentín Köztársaság Nagykövetsége. A Rózsadomb közvetlen közelében Mongólia Nagykövetsége, továbbá a Chilei Köztársaság Nagykövetsége található.

További intézményeket tekintve, a területen megtalálható még a Budai Gyermekkorház, illetve a Rózsadomb közigazgatási határát éppen, hogy átlépve, az Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet, továbbá a Budai Irgalmasrendi Kórház. Az intézmények nagyrésze a terület határától, körülbelül 300 méterre elhelyezkedő Mechwart Liget körül összpontosulnak. Itt található a II. Kerületi Önkormányzat és Polgármesteri Hivatal, a Margit körüti Kormányablak, az Országos Meteorológiai Szolgálat, A NÉBIH Központja, a Gynefert Nőgyógyászati és Reprodukciós Központ továbbá a Budapesti Országúti Szent István első vértanú templom is.

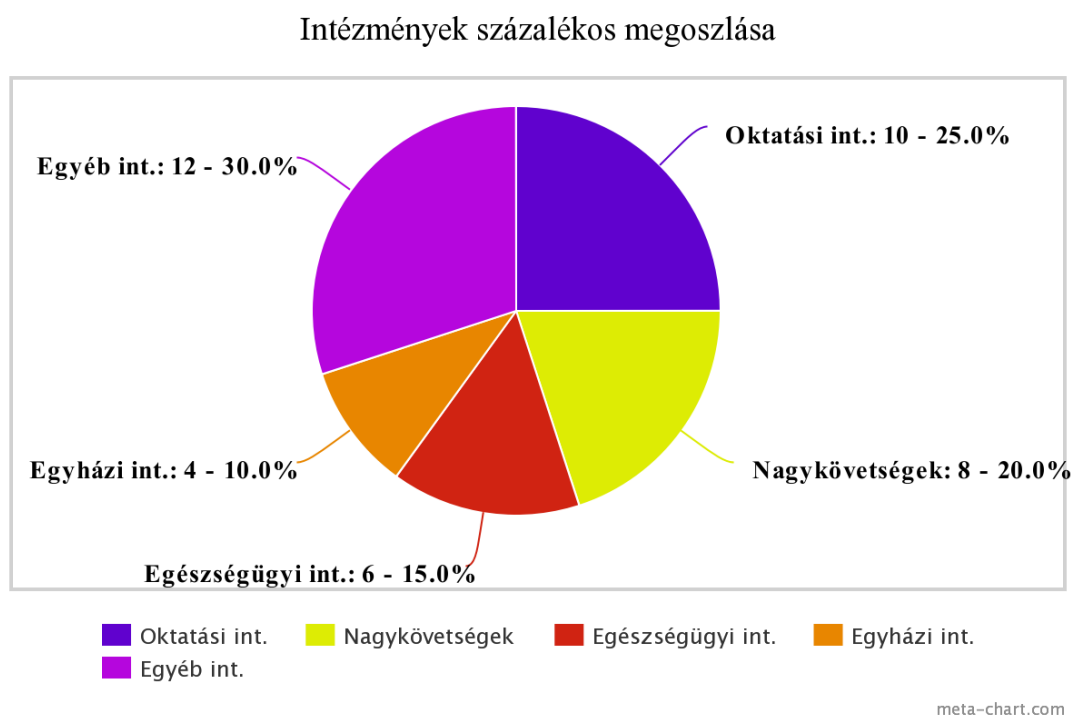

13. ábra – Intézményi ellátottság (2.)

14. ábra – Intézményi ellátottság (3.)

Az alábbi vizsgálat alapján elmondható, hogy a Rózsadomb, és annak közvetlen környezete bővelkedik az intézményekben. Ezeket öt kategóriába soroltam, azt, hogy ezekből hány darab található a vizsgált területen, illetve ezeknek mi a százalékos megoszlása, az alábbi diagrammon olvasható.

15. ábra – Intézmények százalékos megoszlása

8. Mobilitás – közlekedési elemek

8.1. Gyalogosforgalom

Ahhoz, hogy megfelelően vizsgálni lehessen a terület gyalogosforgalmát, először a gyalogosok célterületeit kell közelebbről szemügyre venni, ahova a járókelők nagyrésze halad, továbbá melyek azok a funkciók, amik az adott útszakasz forgalmát növelik.

A Rózsadomb elsősorban zöldövezeti lakóterület, ennek okán a funkciók elsősorban a városrész főútján, a Bimbó útra fókuszálódnak. Ez az út köti össze a területet a Margit körúttal, ami a Nagykörút budai szakasza és a Széll Kálmán tértől, egészen a Margit-hídig vezet. Buda kapujának is nevezik. A főutca központi szerepéből következik, hogy ez a Rózsadomb legforgalmasabb területe. A gyalogosok mellett, hogy gyorsan meg tudják közelíteni a Margit körutat és a Mechwart ligetet, amik értékes közlekedési vonalak, elmerülhetnek a múlt kor villáinak egyedi hangulatában is.

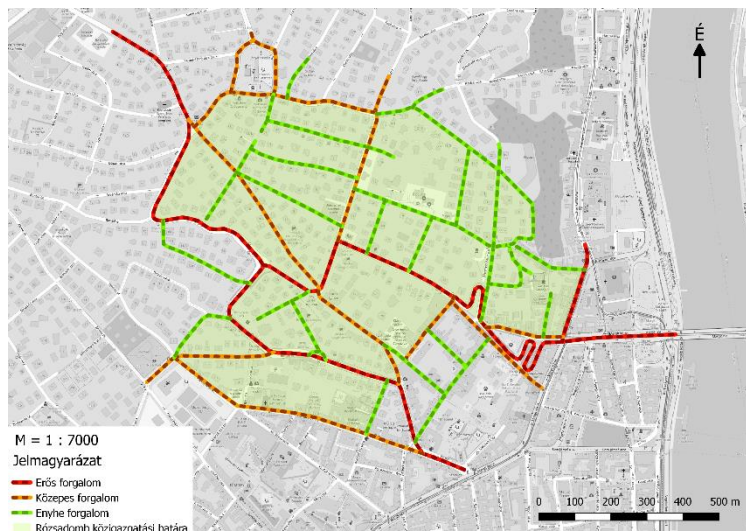
A városrész második legforgalmasabb pontjai szinte egységesen a középfokú oktatási intézmények, tehát a II. Rákóczi Ferenc Gimnázium és a Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnázium, kiváltképp a reggeli és a délutáni órákban. Ezekben az intervallumokban a környező kisutcák forgalma is jelentősen megnő a kocsival közlekedő szülők és a haza igyekvő gyerekek miatt.

A harmadik legforgalmasabb szakasz pedig a Gül Baba Türbe és Rózsakert, illetve annak közvetlen környezete, ami a türbe egyedi szépségéből és az innen nyíló különleges panorámából adódik. A rózsakert forgalma jellemzően a hétvégi napokon, továbbá a délutáni órákban éri el a csúcspontját.

Összességében elmondható, hogy a Rózsadomb különböző szakaszainak kihasználtsága, illetve a forgalom mértéke az időszaktól függően változik. Jellemzően a reggeli és a késő délutáni órák a legforgalmasabbak. Kiváltképp a főút számít sűrűn látogatottnak, a kisutcák jellemzően nem bonyolítanak le erőteljes gyalogosforgalmat.

8.2. Gépjárműforgalom és kerékpáros közlekedés

A gépjárműforgalom vizsgálatánál már más eredmények születtek. A városrész főútja, a Bimbó út, viszont a járművek tekintetében is a legforgalmasabbnak számít a maga kettő vagy (a Margit körúthoz közel) három sávjával, aminek a szélén helyenként parkolósávot is kialakítottak. Ezen a forgalmas útszakaszon a reggeli,

16. ábra – Gépjárműforgalom mértéke

illetve a kora esti órákban szinte folyamatos forgalmi dugók jönnek létre. Ezt a legtöbb autós a Margit-, illetve a Rómer Flóris utcán igyekeznek elkerülni, ami a többi útszakasz, többek között a mellékutcák telítettségét is eredményezi. A haladást lassítja, hogy a mellékutcák kivétel nélkül egyirányúak és szűk keresztmetszetűek. A buszforgalom lebonyolítja elsősorban a Bimbó úton történik, de kisebb buszok a Rómer Flóris, Ankara, Apostol és Mandula kisutcák érintésével közlekednek. A tömegközlekedés könnyebb haladásának érdekében a Bimbó úton buszsávot alakítottak ki.

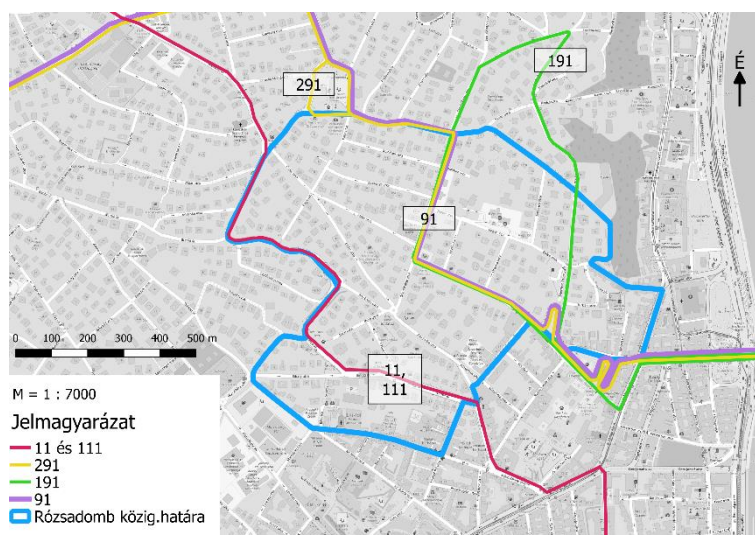
Az utak szűkösségének ellenére éjjel-nappal foglaltak az út szélén kialakított parkolóhelyek, amik tovább csökkentik a gyors áthaladás esélyét. Ennek oka, hogy a parkoló, illetve az úton végig haladó járművek gyakran nem tudnak biztonságos távolságot tartani.

A mellékutcák napközben alullátogatottak, a forgalom gyér, viszont a reggeli és a kora esti órákban lebonyolított forgalom túllépi az utcák áteresztőképességét, emellett a burkolat számára sem megfelelő. Ezt jelzi, hogy több mellékutca burkolata kátyús, foltozott, ami szintén nem hat pozitívan a gördülékeny közlekedésre.

A forgalom elsősorban a II. kerületi, illetve a Rózsadombon élő lakosokból áll, akik mindennapi teendőiket intézik, mint például a munkába, iskolába menetel. Így a járműforgalom fő célpontja, a főbb közlekedési csomópontok és útszakaszok (mint a Margit körút és a Mechwart liget), hogy ezek az emberek reggel eljussanak a munkahelyükre, iskolájukba, a kora esti órákban pedig, hogy visszaérjenek otthonaikba.

A járműforgalom további céljai, északon a Budai Gyermekkorház, ami több mint ötven éves múltat tekint vissza; keleten a Gül Baba Türbe és Rózsakert, ami szorosan kötődésben áll a városrész kialakulásával és történelmével, emellett turisztikai látványosság is; délen pedig a két középoktatási intézmény, a Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnázium és a II. Rákóczi Ferenc Gimnázium.

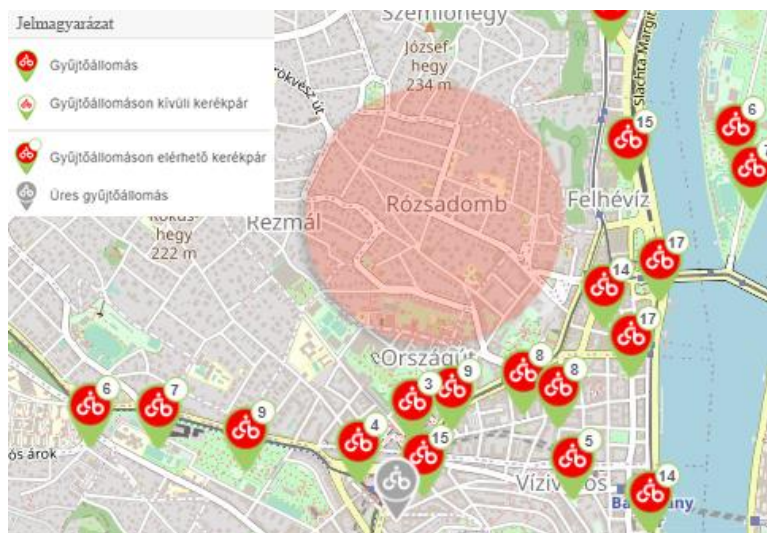
A közlekedés szempontjából lényeges megvizsgálni a tömegközlekedési lehetőségeket is hiszen ez is egy olyan tényező, ami összefüggésben lehet a városrészben kialakuló forgalmi dugókkal. Napjainkban az igények kiegészülnek az elektromos roller, a Bubi és a kerékpár (illetve annak egyéb elektromos és nem elektromos verziói) akadálymentes használhatóságával is. Az alábbi ábrákon jelöltem a területen közlekedő buszjáratokat és útvonalukat, a kerékpársávokat, továbbá a Bubit.

17. ábra – Rózsadombon található buszjáratok

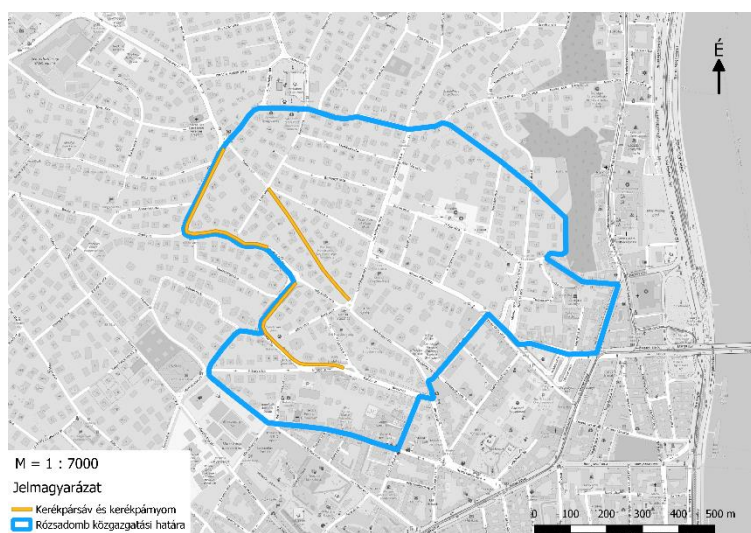
A Rózsadomb területén több buszjárat is közlekedik. A Nyugati pályaudvarról a 91-es, 191-es és 291-es buszokkal utazhatnak, a Batthyány térről a 11-es és 111-es buszokkal van lehetőség a közlekedésre. Ezek a buszjáratok a terület főútjain közlekednek, amik lehetővé tennék a terület gyors elérését. Ennek útjába áll, az a tény, hogy míg a 11 és 111-es

járatok 10 percenként, addig a 91, 191 és 291-es buszok fél óránként közlekednek, ami a reggeli és a délutáni csúcsforgalomban igen kevésnek bizonyul. A terület gyors elérését gátolja továbbá a tény, hogy az ábrán jelzett útvonalak nem kapcsolódnak egymással. Véleményem szerint a terület dugómentesítését és a gördülékeny közlekedést elősegítené, ha a járatokat sűríteneék, ebben az esetben a terepi vizsgálatok alapján, elegendő lenne a reggeli, illetve a kora esti órákban.

18. ábra – MOL Bubi a területen

közlekedési módra, de a Rózsadomb közlekedési problémáinak megoldásában nem vállal szerepet.

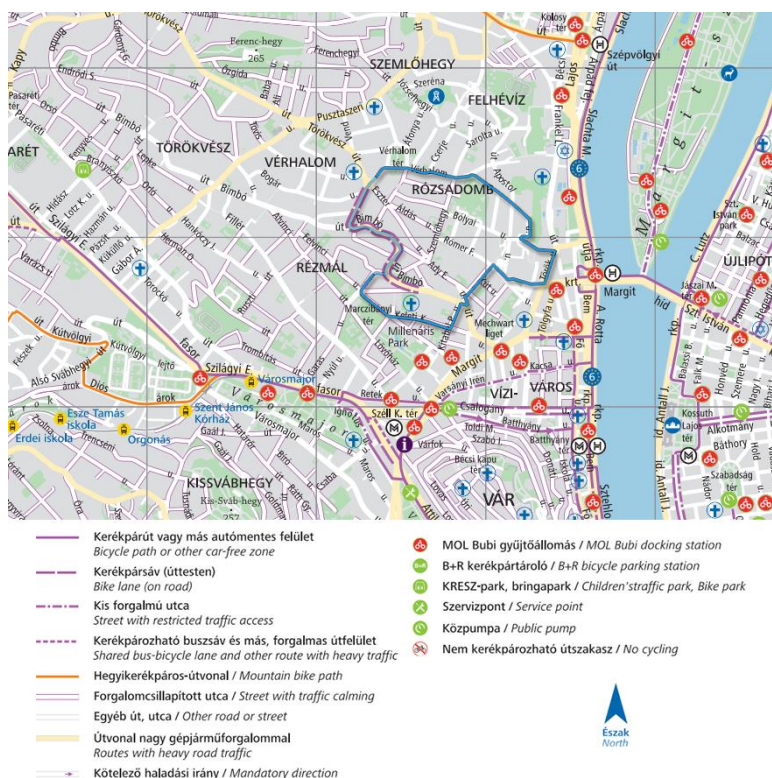

19. ábra – Kerékpáros közlekedés a területen

Eszter utcában került felfestésre. Az utóbbit kifejezetten indokolatlannak tartom, hiszen egy szűk mellékutcáról van szó. Az Eszter utcában levő kerékpáros nyom Budapest kerékpáros térképén sem került jelölésre (lásd: 20. ábra). A kerékpáros térkép ábráról leolvasható, hogy a területen nem található összefüggő kerékpáros útvonal, viszont a közigazgatási határtól keletre és délre azonban igen. Ezek lehetővé teszik a gördülékeny kerékpáros közlekedést a rakparton, illetve a rakpartról letérve a Batthyány és a Széll Kálmán téren át, a Szilágyi Erzsébet fasoron keresztül, egészen Máriaremetéig. A II. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégiájában szerepet kap a kerékpáros közlekedés fejlesztése (lásd bővebben a „Javaslatok” fejezetben).

A Rózsadomb szigorú értelemben vett határán belül nem található Bubi gyűjtőállomás, viszont észak és nyugat kivételével, minden irányban körbe van véve a MOL Bubi közbringarendszer nyújtotta lehetőségekkel. Ez a remek alternatíva arra, hogy a város lakói a belvárosba érve átváltsanak egy fenntarthatóbb

A Bubi mellett felmértem a területen található kerékpárutakat,- és nyomokat, amihez Budapest kerékpáros térképét is segítségül hívtam. Az ábrán látható, hogy a városrészben csak elvétve találni kifejezetten kerékpáros közlekedésre szánt útrészt. Ezek közül az egyik tördelve kapott szerepet a Bimbó út egy szakaszán, míg a másik az

20. ábra – Kerékpáros térkép

lehet találkozni egy-egy magányos, a járda mentén hagyott eszközzel. Ez jellemzően a Bimbó út és a Rómer Flóris utca mentén megfigyelhető.

Összességében elmondható, hogy a városrész csekély mérete ellenére forgalmi gondokkal küzd. A Rózsadombon gyakoriak dugók és a különböző fennakadások, amik elsősorban abból következnek, hogy a járművek száma megsokszorozódott ahhoz képest, amivel a kezdetekkor számoltak. Ezt a főút gyakran, még a kisutcák hozzájárulásával sem tudja elnyelni.

Ahhoz, hogy egy adott városrész (vagy komplett település) élhető és fenntartható városként funkcionáljon, nem elég a lakosok szemléletváltása, nélkülözhetetlen, hogy mellette ezek a rendszerek kiépüljenek. Annak érdekében, hogy az élhetőség megvalósuljon, kerékpárossan a városrésznek jól megközelíthetőnek kell lennie.

A bérelhető elektromos rollerek számára, mint példaként említve a Lime, nem rendelkezik lerakó – és gyűjtőhellyel a Rózsadomb területén, ennek ellenére elvértve

8.3. Parkolók

Ebben a fejezetben a Rózsadombon található parkolók kerültek megvizsgálásra. Vonalas kiterjedésű parkolóhelyek szinte mindenhol találhatók a közigazgatási határon belül, az utak szélén. Ezeknek a helyeknek egy részét parkolási díj ellenében lehet használni, de még így is elmondható, hogy a meglévő parkolószám nem elegendő. Aki nem rendelkezik saját hellyel, vagy csak ügyet intézni, esetleg látogatni, kirándulni jött a városrészbe, annak gyakran több kört is meg kell tennie, amíg parkolót tud találni, gyakran nem is közvetlenül a célhelynél, hanem attól távolabb.

A közigazgatási határon belül egy lekerített parkolót alakítottak ki, közel a Gül Baba Türbe és Rózsakerthez. Ez jelenleg is magánkézben van. A parkoló kisméretű, ezért korlátozott számban tud gépjárműveket befogadni.

A városrész közigazgatási határához közel, délkeleti irányba további két lekerített parkoló található. Az egyik a Mechwart Ligetnél elhelyezkedő II. kerület Önkormányzat, Polgármesteri Hivatal parkolója, ami korábban ingyenes parkolóként működött, ma már csak az önkormányzat dolgozói használhatják. A másik a Rómer Flóris utcai parkoló, közel a Margit körúthoz, ami magánkézben van.

4 és 5. kép – Parkolási lehetőség az Eszter és Levél utcában (készítette: Tapolcsányi Vivien)

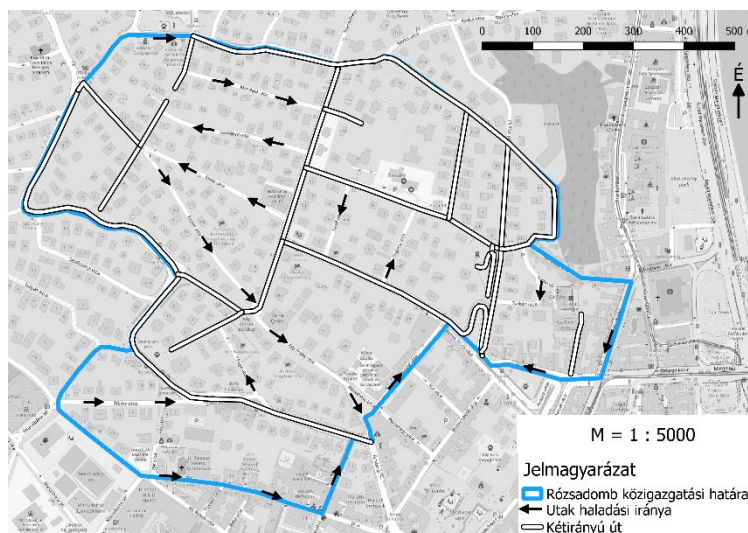
Ezen adatok alapján elmondható, hogy a terület parkolóhálózati szempontból leterhelt. Ennek a terhelésnek a csökkentésére megoldást jelenthetnének a mélygarázsok, ennek ellenére a Rózsadomb szigorúan vett közigazgatási határán belül egy darab sem található, még az egészségügyi intézmények és az irodák tulajdonában sem. Ennek magyarázata lehet, hogy a

Rózsadomb térségében egy 55 km-es hosszúságú barlangrendszer húzódik, ami a mélygarázsok kialakítását nagymértékben megnehezítheti. A terület 500 méteres határán belül, a Margit körút irányában, azonban találni erre példát. A Millenáris park továbbá a Mamut bevásárlóközpont is rendelkezik mélygarázzsal, ezek viszont elsődlegesen ezen létesítmények kiszolgálására épült, továbbá távol helyezkednek el a Rózsadomb központjától, emiatt gyakran nem relevánsak.

Összességében elmondható, hogy a Rózsadomb elfogadhatóan kiépített parkolóhálózattal rendelkezik, de ennek ellenéri akadályba ütközhet a gyors parkolóhely találás, ami elsősorban az erős forgalomnak köszönhető.

8.4. Utak forgalmának haladási iránya

A Rózsadombon közlekedve észrevehető, hogy az utak nagyrésze egyirányú közlekedést biztosít. Ez kiváltképp a mellékutcákra jellemző. A terület északi részén egyirányú közlekedést bonyolít le például a Mandula és a Berkenye utca, keleti részén például a Török és a Turbán, nyugati részén például a Pajzs és az Eszter, déli részen pedig a Füge utca.

21. ábra – Utak forgalmának haladási iránya

A mellékutcák a Rómer Flóris és Szemlőhegy utcákba, illetve a Bimbó útba kapcsolódnak. A mellékutcák alapvetően kisforgalmú szakaszok, nagy gépjárműforgalmat abban az esetben bonyolítanak le, ha az elsődleges útszakaszokon forgalmi dugó alakul ki, ezt pedig a mellékutcákban igyekeznek kikerülni.

6. és 7. kép – Parkolási lehetőség az Áldás és Zivatar utcában (készítette: Tapolcsányi Vivien)

8.5. Összefoglalás – Mobilitás

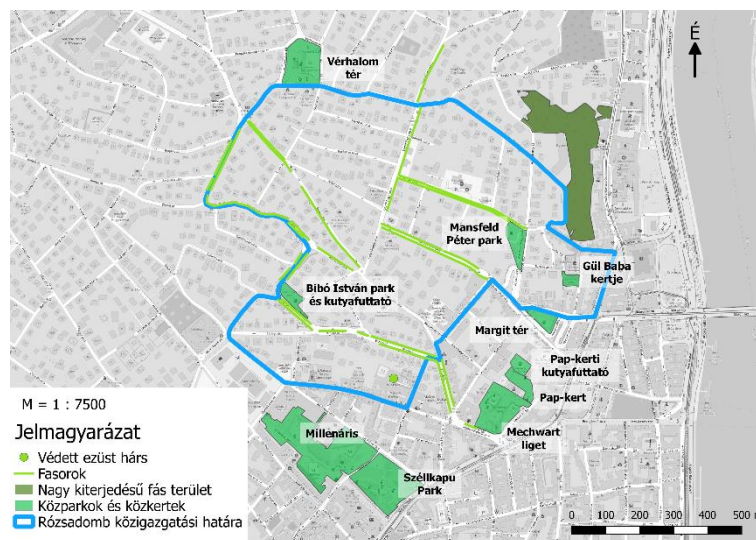
Az alapelvek című fejezetben megfogalmazottak alapján elmondható, hogy az élhető város vagy városrész egyik fő eleme, hogy gyalogosbaráttá alakuljon, nagyobb figyelmet kapjon a gyalogos, de emellett a kerékpáros-és tömegközlekedés is. Az élhetőség szempontjából komoly jelentősége van ezek fejlesztésének, előtérbe helyezésének a személygépkocsival szemben, illetve ezeken felül a közösségi szemléletformálásnak.

Az élhetőség, mobilitási szempontból, részben teljesül. A városrész forgalmi gondokkal küzd, nincsenek megfelelően kiépített gyalogos, illetve kerékpárutak, ahol vannak, ott többnyire rossz minőségűek. Nincs megfelelően kiépített parkolási hálózat (ezt elősegítenék a mélygarázsok létesítése), csak részben, illetve a közlekedés elsősorban személygépkocsival történik, ami nagyban hozzájárul a forgalmi dugók alakulásához.

Ebből a szempontból a városrésznek szüksége van a fejlődésre.

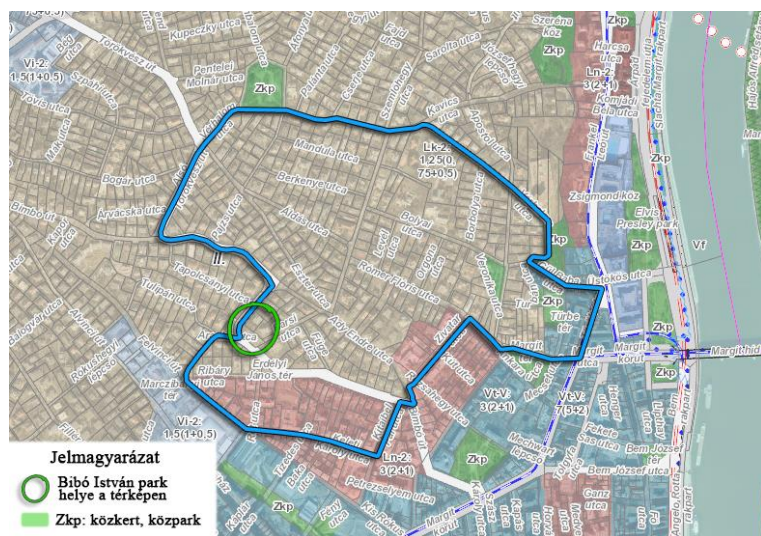
9. Zöldterület, közterek, fasorok

A Rózsadomb területén több közkert is helyet kapott, ennek ellenére nem mondható zöldterületekben gazdag városrésznek. A zöldterületi hiányt részben magyarázza, hogy a területen zömmel olyan épületek állnak, amik rendelkeznek saját kerttel. A városrész zöldterületei, közparkjai és közkertjei a Bibó

22. ábra – Rózsadombon zöldtérképe

István park és kutyafuttató, Mansfeld Péter park, továbbá közvetlenül a közigazgatási határ mentén északon a Vértalom tér (Vértalom játszótér és kutyafuttató), keleten pedig a Margit tér (Margit utcai park).

23. ábra – Rózsadomb közkertjei, közparkjai az FRSZ alapján

A Fővárosi Rendezési Szabályzat (FRSZ) alapján a Bibó István park nem kap Zkp, azaz közkert, közpark besorolást, hanem lakóterületként van nyilvántartva [INT-06]. A gyakorlatban viszont a Bibó István park és kutyafuttató, elsősorban az utóbbiként adódóan gyakran üresen és

kihasználatlanul áll. Ez abból is adódik, hogy akik nagytestű kutyával érkeznének, jobban preferálják a nagyobb kutyafuttatókat. Elsősorban a park közvetlen környezetében élő, főleg idős lakosok használják a teret, de a helyszíni látogatásom során kiderült, hogy cseppet sem elégedettek. Három idős hölgyet kérdeztem arról, hogy milyen gyakran látogatják a közparkot, mi a véleményük annak helyzetéről, továbbá mik az előnyei és hátrányai.

A park rossz állapotban van, a fű helyenként kikopott, emellett viszont szezonjában gyakori a parlagfű túlszorodása és túlnövése, a kihelyezett padok piszkosak és rossz állapotban vannak, illetve az is tudomásomba jutott, hogy évekkkel ezelőtt játszótéri elemeket is lehetett itt találni. Ezek azóta felszámolásra kerültek.

A lakosok ezen problémák mellett felhívták a figyelmemet a hajléktalanokra is, miszerint gyakran töltik itt, a Bibó István parkban, az idejüket, emiatt pedig van, hogy nem szívesen látogatják meg a parkot. „Szörnyű ez a helyzet... Azért mégiscsak a Rózsadombon vagyunk!”. Szólt egy idős hölgy, majd megcsóválta a fejét.

Tudomásomra jutott, hogy általában az esti órákban, de egyre gyakrabban már nappal is megjelennek a hajléktalanok a terület közparkjaiban. Szemetelnek, zavarják a park látogatóit, illetve miattuk egyre kevesebben járnak szívesen az adott területekre. Főleg az idős, illetve kisgyermekes családokat érinti a probléma, de a Rózsadomb más lakóinak komfortérzetét is csökkenti. A helyzetet erősen tovább rombolja azon megállapítás, hogy ez a kényes jelenség ezen a magas presztízsű területen is megjelent.

A probléma még nem súlyos, de ez hamarosan változhat, amennyiben a II. Kerületi Önkormányzat nem tesz valamit az ügy érdekében. A szakdolgozatomnak nem témája a hajléktalanprobléma, illetve egy ilyen komplex társadalmi problémára egymagam javaslatot sem tudnék nyújtani (szakterületemen kívül áll), mégis foglalkoztat a kérdés és érdekelt, hogy ebben a helyzetben „kivülállóként” mit tehet az ember, illetve szerettem volna, ha még egy apró „szelet” erejéig is, de betekinteni a témába így, hogy a vizsgálat során is felmerült a jelenség. A hajléktalanok ügyének megoldása főváros szintű probléma, így a hitelesség érdekében egy, a hajléktalanokkal foglalkozó személyt kérdeztem, hogy hogyan lehetne a helyzetet pozitív irányba mozdítani.

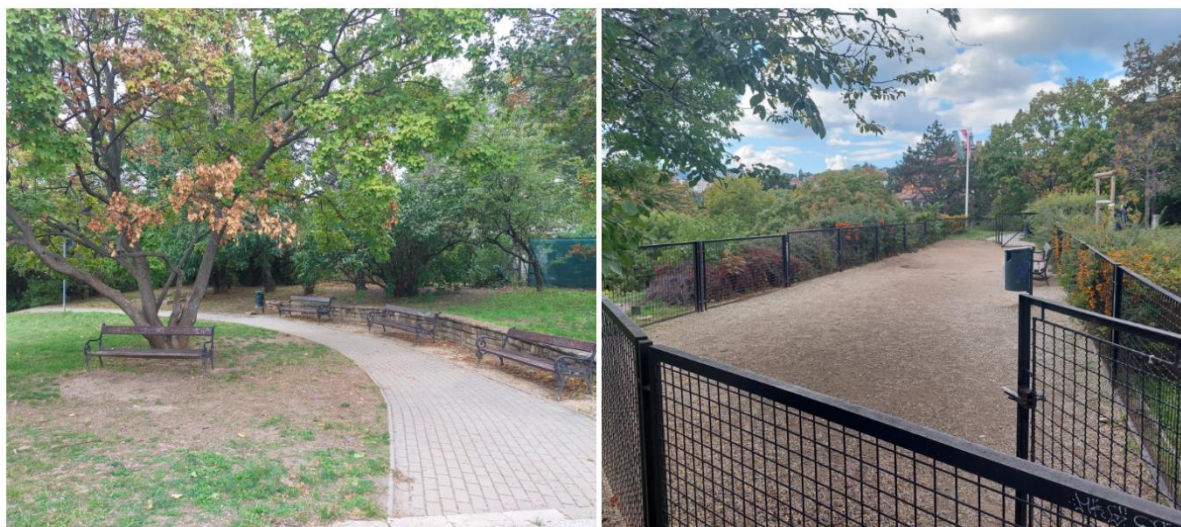
Az Úr a BMSZKI alkalmazottja, a vele folytatott rövid interjúm során azokra kerestem a választ, hogy ez a helyzet miként alakulhatott ki, hogyan lehetne ezeket az embereket a szakszerű ellátás felé irányítani, illetve, hogy hogyan lehet fenntartani a hajléktalan mentes helyzetet.

A vele folytatott beszélgetés során megtudtam, hogy az II. Kerületi Önkormányzat a Máltai Szeretetszolgálathoz tartozik területileg, így velük kellene kooperációban dolgoznia annak érdekében, hogy szállókat, vagy más országokhoz hasonlóan, speciális iglukat létesítsenek számukra, továbbá más hajléktalanokat odavonzó lehetőséget teremtsenek. Ezekkel elszívják őket a gazdagabb városrészekről, ahova megélhetési szándékból mennek, hiszen ahol nagyobb

a kereset, ott többet is tudnak kéregetni. A beszélgetés során megtudtam, hogy ezeknek az embereknek több mint a fele (becslések alapján kb. 85%-uk) pszichiátriai beteg és/vagy súlyos alkoholizmussal vagy drogfüggőséggel küzd, ezen tényezők pedig nincsenek jó hatással a józan ítélőképességükre.

„De mit tehetnek a lakók?” Tettem fel végül a kérdést, amire azt a választ kaptam, hogy semmit. Olyan értelemben semmit, hogy ebben az esetben nem szabad pénzt, ennivalót, se semmilyen segítséget sem nyújtani. Ez elsőre meglepőnek tűnhet, de az ok roppant egyszerű. Ha nem kapnak segítséget, kénytelen a hivatalos szervekhez fordulni, akik szakszerű módon képesek kezelni a felmerülő helyzeteket.

A problémák feltárása után, az értékek következtek. A helyszíni felmérés, továbbá a helyiek interjúja után az az eredmény született, hogy a park legfőbb értéke a kiváló lokációjában rejlik, az onnan nyíló kilátás különlegessé teszi. Látni a Budai hegyek vonulatát, a Mátyás templomot, a Budai várat és a Citadellát is. A Bibó István park apró elmélkedési pontként csimaspaszcodik a Bimbó út vonalában.

8. és 9. kép – Bibó István park (készítette: Tapolcsányi Vivien)

A Mansfeld Péter park, szintúgy kisméretű közösségi pont, viszont a Bibó István parkkal ellentétben, jóval népszerűbb a helyiek körében. A tér igazi kis ékszerdoboz, a város panorámáját csendes, nyugodt környezetben van lehetőség élvezni, feltárul innen a Lánchíd, a Parlament és a Citadella látványa is. A kihelyezett padok lehetőséget nyújtanak a pihenésre. A tér kiváltképp népszerű a nyári éjszakákon. A Mansfeld Péter park emlékhely egy 1956-os ifjú szabadságharcos mementójára.

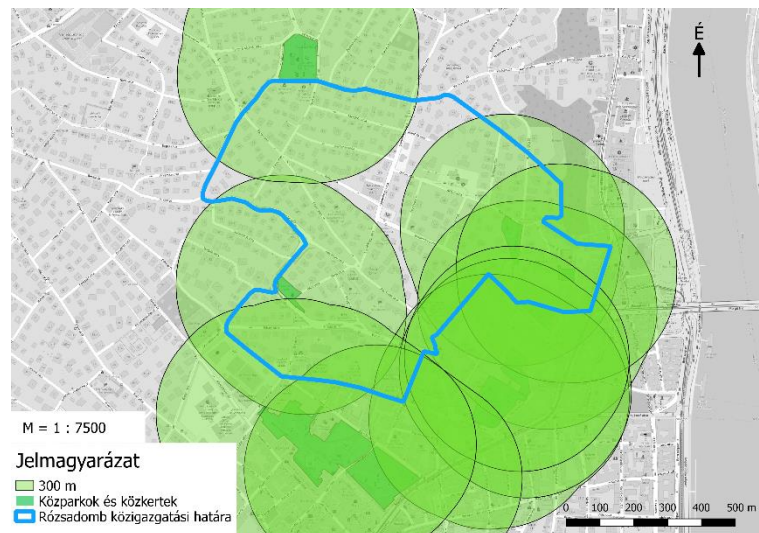
A Rózsadomb közigazgatási határától északra helyezkedik el a Vérhalom tér, ami magába foglal egy játszóteret, futókört és egy kutya-futtatót. A városrész nagyságához képest, nagyméretű köztérnek mondható, ami teljeskörűen kielégíti a lakosságot. A rekortán futókör az elmúlt években került felújításra. A parkban található játszótér jól felszerelt, így a kisebb és a nagyobb gyermekek is megtalálják a számukra megfelelő és izgalmas játszóeszközöket. A biztonság növelése érdekében a játszóteret lekerítették, továbbá található itt egy lekerített piknikező rész is, ami kiváltképp a nyári és tavaszi hónapokban nagy népszerűségnek örvend. A park területén belül egyéb sportolási lehetőség is rendelkezésre áll, ilyen többek között az asztalitenisz, illetve a „dühöngőn” belül kortól függetlenül bárki üzhet különböző labdasportokat. A park területén fizetős mosdót is kialakítottak. A nyári hónapokban párapu és fagyaltoló is rendelkezésre áll a parkba látogatók számára. A Vérhalom tér kimagasló népszerűségnek örvend, igen sokan látogatják.

A Margit tér (Margit utcai park) a közigazgatási határtól délkeleti irányba helyezkedik el, mintegy oázisként a budai forgalmas utak között. Pontosabb behatárolással a Margit utca és a Rómer Flóris közrefogásán található, közel a Margit-híd budai hídfőjéhez. Csendes, nyugodt park, ahol alkalmas beiktatni egy kis pihenőt a nagy rohanás közepette. A park fái árnyékot biztosítanak a parkban tartózkodók számára. A park végében kutya-futtatót alakítottak ki. A Rózsadomb zöldfelületét túlnyomó többségét a kertek házak zöldfelülete teszi ki.

A Mechwart liget a közigazgatási határtól délkelet irányba, a Margit körútnál helyezkedik el. A ligetben helyet kapott két játszótér (egy a kicsiknek, s egy a nagyoknak), egy szabadtéri fitness pálya felnőtteknek mosdóval és ivókúttal, illetve egy elkerített füves terület, ami a nyári és tavaszi hónapokban kiváló lehetőséget nyújt a piknikezésre. A tér esztétikusan megformált, közepén szökőkút, körülötte lugas, a térkövezett út közepén pedig tarka virágágyások kerültek kialakításra, az út mentén padokkal szegélyezve. A park északon lépcsőssorral kapcsolódik a II. kerület Önkormányzatához. A Pap-kert és Pap-kerti kutya-futtató a II. kerületi Önkormányzat mögötti fás területen található. Kisméretű park, igen kedvelt a kutya-lakosok számára. A terület árnyékos, van kihelyezett csap, illetve különböző játékok is találhatók a kutya-k számára.

A terület zöldfelületi értékéhez hozzájárulnak azok a fasorok, amik szinte a terület egészén megtalálhatók, az utak és a járdák mentén. A vizsgálat alapján viszont elmondható, hogy ezek nem összefüggőek (lásd: fejezet első ábrája), illetve megfelelő kezelés hiányában minőségük esetenként kifogásolható.

Ahhoz, hogy a megfelelő közparki arányt meg tudjam állapítani, a WHO ajánlását vettem alapul. A WHO kimondja, hogy a városokon belül, 300 méterenként legyen zöldfelületi elérés. Ahhoz, hogy ez megállapítható legyen, végeztem a közkertekre és -parkokra egy 300 méteres hatótáv vizsgálatot. A zöld karikák jelzik a zöldfelületek sűrűsödését, illetve, hogy a

24. ábra – Rózsadomb zöldfelületi elérése

városrész melyik területén jellemzőek. Az eredmény magáért beszél. Míg a Rózsadomb déli határvonalán relatíve sűrűn helyezkednek el a különböző jellegű közparkok (a karikák tobzódása jelzi), addig a városrész északi részén olyan részek is találhatók, amiket nem fednek le ezek a sávok. Összességében elmondható, hogy a Rózsadomb nagy zöldfelületi aránnyal bír, közparkjai pedig részben szolgálják ki a lakosság igényeit.

10. Rózsadomb értéktérképe

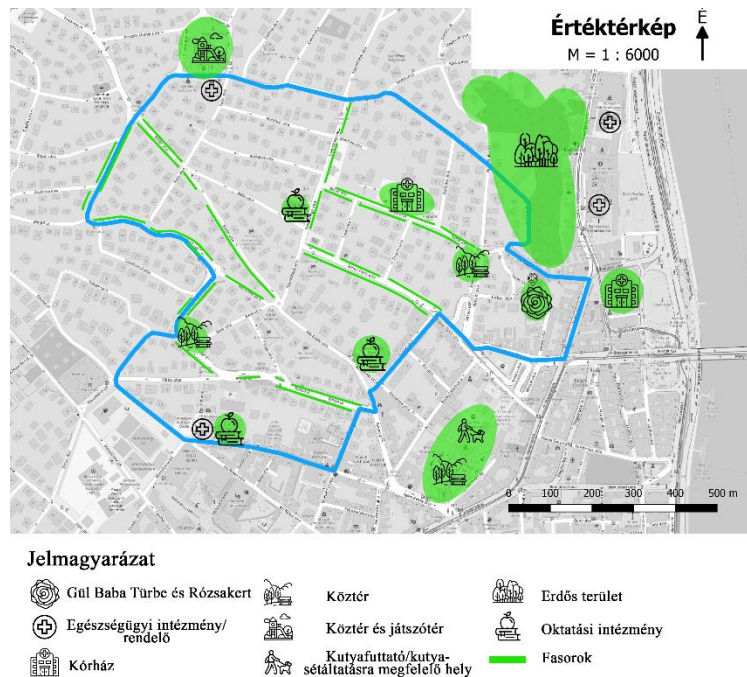
A Rózsadombon végzett vizsgálatokból kiderül, hogy a városrész számos értékkel rendelkezik. Némelyiket nehezebb észre venni, nem feltétlenül annyira egyértelműek, mint a terület problémái, hiszen azok gyakran komoly bosszúságot okoznak a városrész lakóinak, és az ott közlekedőknek, ezáltal pedig folyamatos fókuszban vannak.

A Rózsadomb Buda (és a főváros) egyik legelittebb városrésze.

Hatalmas értéke a terület

természeti adottságaiban és kincseiben (pl: barlangok), továbbá magas zöldfelületi arányában rejlik, ami az út mentén található fasor, a közparkok és közkertek, a magánkertek, továbbá az ősfák összességéből adódik. Ezen tényezők teszik az egyik legjobb levegőjű városrészé a Rózsadombot, ami szintén fontos tényező, kiváltképp egy nagyváros tekintetében. A terület további értéke, hogy számos oktatási intézménnyel rendelkezik illetve kiemelkedően biztonságos, ami rendkívül vonzóvá teszi a családok számára. Bölcsődétől egészen a középiskoláig található itt intézmények, amik változatos lehetőséget adnak a gyermekeknek, hogy a számukra megfelelő oktatásban részesüljenek.

A terület értéke a különleges panoráma, ami a városrész számos pontjáról feltárul. Az innen feltáruló látkép már a Rózsadomb kialakulásakor is lényegi szerepet játszott. Erről a Rózsadomb kialakulását feltáró fejezetben írtam bővebben, miszerint a városrész fontosságát a „Rózsadomb és vidéke ház- és telektulajdonosainak egyesülete” fogalmazta meg részletesen, amit be is nyújtottak a főváros tanácsának. Kérvényükben az alábbi módon nyilatkoztak „Nem szükséges bővebben fejtegetnünk, hogy mily kincset bír fővárosunk ezen eddig elhanyagolt része”. A Rózsadombot már akkor páratlan szépségűnek és egészségesnek nevezik, ami elhelyezkedéséből adódóan „arra látszik rendeltetve”, hogy a főváros lakosainak családiházak megtelepedéséül szolgáljon. A városrész első „telepesei” voltak azok a személyek, akik

25. ábra – Rózsadomb értéktérképe

vállalták az infrastruktúra kiépítetlenségéből származó kellemetlenségeket a „kellemes kilátás” vagy a „tisztta, friss levegő” jegyében.

A Rózsadomb értékei közé tartozik a Gül Baba Türbe és Rózsakert. Azon felül, hogy Gül Baba személye kapcsolódik a városrész elnevezéséhez, az épületegyüttes fontos építészeti érték. Teljes felújítása 2018-ban történt meg a magyar és török kormány közös beruházásaként. [INT-07]

Kiemelkedő érték a városrész arculata, a múlt század villáinak eredeti, vagy korhűen rekonstruált homlokzata. Ezen épületek között sétálva a járókelők úgy érezhetik, hogy kaphatnak egy szeletet a Rózsadomb évszázados múltjából. Ezek miatt is fontos, hogy a városrész megőrizzen minden olyan homlokzatot, vagy építészeti elemet, ami reprezentálja annak történetét, és emlékeztessen mindenkit arra, hogy milyen magaslatai továbbá mélységei voltak a történelem során a Rózsadombnak. A területen napjainkban változatos stílusú villák magasodnak, kezdve a klasszikustól, egészen a gyönyörű modern, a bauhaus jegyeit magában hordozó épületekig. (A II. kerületi Napraforgó utca, ami a Rózsadombtól ÉNY-ra helyezkedik el, teljes egészében a bauhaus jegyeiben épült. Az utca nemzetközi értéket képvisel.)

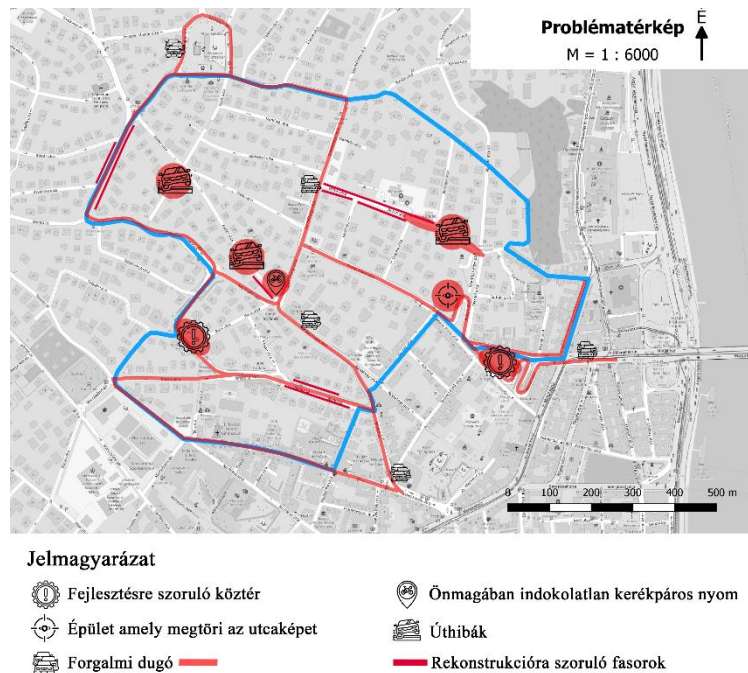

10. és 11. kép – Látképek a Bibó István (balra) és Mansfeld Péter parkból (jobbra)

készítette: Tapolcsányi Vivien

11. Rózsadomb problématerképe

Egy olyan városrész, amely változásokon ment keresztül kialakulása óta, ezáltal magán viselve az adott korok történelmi, politikai és természeti behatásait, az több problémával, adott esetben konfliktussal küzd. Ezek a konfliktusok mind szerkezeti, építészeti vagy társadalmi szinten is felmerülnek. A vizsgálatok alapján arra az eredményre jutottam, hogy a Rózsadomb legtöbb problémája abból adódik, hogy kialakulása óta kevés érdemi

26. ábra – Rózsadomb problématerképe

változás történt a városrészrész területén, ami ezáltal nem képes megfelelő ütemben együttműködni a megsokszorozódott lakossággal vagy az intenzív gépjárműforgalommal. Ezekből következnek a terület legfőbb konfliktusai, azaz a Rózsadombon napi rendszerességgel megjelenik a forgalmi túlterheltség (ezáltal pedig a forgalmi dugók) és a parkolási problémák. Ennek egyik oka, hogy a városrész főútja a Bimbó út, ami összeköti a Rózsadombot és a II. kerület további városrészeit a Margit körúttal, csak két sávon képes lebonyolítani a forgalmat, ami így, kiváltképp a reggeli és a késő délutáni órákban, teljesen bedugul. Ennek következménye, hogy az út nem képes ellátni rendeltetésszerűen a feladatát.

A következő probléma ehhez kapcsolódóan a parkolóhelyek kérdése jelenti. A területen (vagy a terület közigazgatási határán) három parkoló található, ezek közül, az egyik a II. kerület Önkormányzatának fennhatósága alatt áll, a korábbi helyzettől eltérően, ma már csak az önkormányzat dolgozói vehetik igénybe. A másik kettő magánkézben van. A Rózsadomb szinte teljes területén van lehetőség arra, hogy az út szélén kialakított parkolókat igénybe vegyék, mégis az a tendencia, hogy a főbb célhelyek körül, mint például hivatal, különböző szolgáltatóhelyek, egészségügyi intézmények, nehéz a parkolóhely találas, kiváltképp a reggeli és a késő délutáni-kora esti órákban.

További probléma, hogy a terület szinte egészen rossz minőségű utakkal kell számolni. Gyakoriak a kátyúk, kiváltképp a mellékutakon, illetve az utak gyakran tarkák a sok foltozástól, helyenként meg is vannak süllyedve. A rossz minőség a járdákra is kiterjed, a probléma itt is elsősorban a mellékutak/utcák területére terjed ki. A gyalogutak, a közutakhoz hasonlóan, helyenként meg vannak süllyedve és gödrösek, ami kiváltképp az őszi és a téli hónapban erősen balesetveszélyessé válik. A járdák és utak mentén húzódó fasorokkal is akadnak problémák. A fákkal kapcsolatban, abban látom a fő „hibát”, hogy az elhalt növények helyén, nem történik meg a fapótlás, akár évekkel később sem. Másik probléma, hogy bizonyos parkok elhanyagoltak. Ezek a Bibó István Park és a Margit utcai park. Az elhanyagoltság mellett egy, a korábbiakhoz képes teljesen más jellegű konfliktus is éket ütött a Rózsadombon, ez pedig a közparkokban „sátrat verő” hajléktalanok, akik jelenléte és viselkedése zavarja a lakosokat.

Problémának érzélem a látszólag nem átfontolt kerékpárnyomot, ami nem egybefüggően húzódik végig a főútvonalon, hanem szakaszosan jelenik meg. A kerékpárnyom egyes mellékutakon is megjelenik, például az Eszter utcában, ahol az eleve szűk keresztmetszetű területet, a két oldalt parkoló autók még jobban lecsökkentenék. A kerékpárnyom meglétét mellékutakon indokolatlannak tartom, a korábbi vizsgálatok alapján, érdemesebb a kerékpáros közlekedésre szánt jelzést a főutakon megjeleníteni, és azokat minél inkább összefüggővé tenni, hogy beleilleszkedjenek Budapest kerékpáros rendszerébe. A Rózsadomb híres a különleges múlt századi villáiról, így probléma, ha a terület arculatát egy-egy oda nem illő épület megtöri. Hasonló konfliktusként jelennek meg a terület leamortizált épületei is, amik azon felül, hogy több esetben veszélyesek, esztétikailag is negatívan befolyásolják a terület látképét.

12. és 13. kép – Arculati különbségek, balra az Ankara utca, jobbra a Rómer Flóris utca

készítette: Tapolcsányi Vivien

12. Fejlesztési javaslatok

Az e szakdolgozatban vizsgált élıhetőségi alapelveket, illetve az ezek alapján végzett vizsgálatok eredményeit figyelembe véve számos következtetés levonható. Igaz, egy településre vagy településrészre folyamatosan lehetne javaslatokat tenni arra, hogy hogyan tehető szebbé, jobbá vagy élıhetőbbé. Ebben a helyzetben az általam végzett vizsgálatok eredményeit, illetve a Budapest 2030 Hosszú távú városfejlesztési koncepciót, a II. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégiát (ITS) és a Budapest főváros településszerkezeti tervét (TSZT) is figyelembe véve tettem javaslatokat a problémák megoldására és ezzel együtt a városrész fejlesztésére. Szakdolgozatomban először nagy vonalakban vázolom a gondolataimat, majd pontokba szedve, bővebben kifejtem azokat.

A városrész különleges presztízsből, az onnan nyíló pazar panorámából, a magas zöldfelületi arányból továbbá a magas lakófunkcióból adódóan remek potenciállal rendelkezik arra vonatkozóan, hogy a múlthoz hasonló virágzó állapotba kerüljön. Ennek érdekében célszerű lenne a meglévő zöldfelületeket, a közösségi közlekedés fejlesztése, illetve a természet adta lehetőségek hangsúlyozása.

A Rózsadomb területén a problémák típusait és az azokra adott javaslatot két kategóriába soroltam, ezek a közlekedéssel kapcsolatos és a zöldfelületi fejlesztések. A vizsgálatok alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a Rózsadomb roppant nehéz helyzetben van bizonyos problémák megoldásának kapcsán. Ennek az az oka, hogy míg fő problémák közé tartozik többek között az igényekhez képest kevés parkolóhely és a forgalmi dugók, ezen problémák kiküszöbölése a városrész teljes átfarmálását jelentené. Nagymennyiségű parkolóhelyet lehetne biztosítani kisebb-nagyobb mélygarázsok kialakításával, ami elméletben igaz remekül működik, de a terület alatt húzódó barlangrendszer, az új beépítésre alkalmas területek hiánya és ezek költsége mind ellehetetlenítő tényezők, így ennek a problémának a megoldása komplikálttá válhat. Hasonló a helyzet a forgalmi dugók megoldásával. Ez a probléma főváros szintű, ami egészen a Rózsadombig és annál tovább is elér. A városrészben megoldást jelenthetne a Bimbó,- és a Rómer Flóris út több sávossra bővítése, de ez a terület szűkössége miatt kivitelezhetetlen. Egyedül a Bimbó úton lehetne erre lehetőség, ha az út mellett található parkolóhelyeket megszüntetnék, ami viszont tovább duzzasztaná a parkolási problémát.

12.1. Javaslat – Közlekedéssel kapcsolatos fejlesztések

Útburkolati problémák javítása

A terület szinte egészen rossz minőségű, kátyús vagy megsüllyedt utak terülnek, ami romboló hatással van a közlekedés minőségére, ez pedig nemcsak a főutakra, hanem a mellékutakra, illetve a járdák többségére is kiterjed. A rossz minőségű utak egyik eredménye a járművek lassú haladása, ami szintén hozzájárul a forgalmi dugók kialakulásához. Ezen konfliktus(ok) orvosolására javaslom a problémás részek felmérését, majd azt követően kiválasztani a legmegfelelőbb megoldási módot, legyen szó a kátyúk betöméséről vagy akár bizonyos útszakaszok teljes újra aszfaltozásáról

A II. kerületi Önkormányzat az Integrált Településfejlesztési Stratégiájában (ITS) szintén kitér az utakat érintő problémákra, amik egyezést mutatnak az általam levont következtetésekkel. Tervezetük tartalmazza a nagy forgalmat lebonyolító utak burkolatfelújítását, a közforgalom elől el nem zárt, szilárd útburkolattal nem rendelkező utak burkolattal történő ellátását, emellett a kerület célként kezeli a forgalomcsillapított területek és családi övezetek kialakítását. Az Önkormányzat további célként jelöli a gyalogos közlekedés feltételeinek javítását is, ami kitér a jelenlegi elhasználódott szakaszok felújítására, illetve a hiányzó részek kiépítésére. Az Önkormányzat ezen fejlesztéseit össze akarja hangolni a közművek elújításával is, terve még, hogy a légkábeleket elrejtse szem elől azáltal, hogy a föld alatt vezeti el (ITS, 2022).

27. ábra – Útburkolati hibák javítása a Bolyai utcában

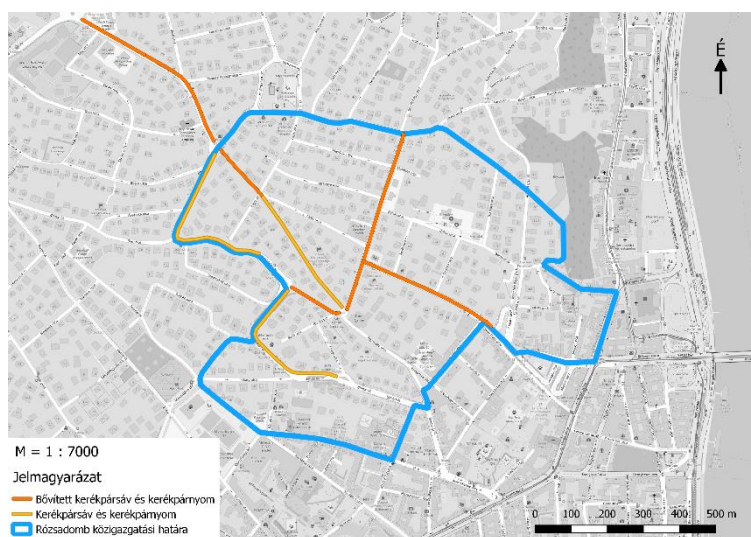
Buszjáratok sűrítése

A Rózsadomb területén összesen öt buszjárat közlekedik, amik igaz, lefedik a területet, de nem működnek hatékonyan. Ennek az az oka, hogy az igényekhez képest ritkán járnak, emiatt a járatok gyakran túlszűfoltta válnak, ami pedig erősen rontja a közlekedés minőségét. Ez elsősorban a reggeli, továbbá a késő délutáni és esti órákban igaz. Ezen problémára megoldást nyújtana, ha a kritikus időszakokban még inkább sűríténék a járatokat.

Az Önkormányzatnak kevés lehetősége van a területek fejlesztése során, hogy akaratát vagy szándékait érvényesíteni tudja, aminek oka többek között a tulajdonviszonyi kérdések. A partneri kapcsolatokat azonban meg kell teremteni annak érdekében, hogy a kerületre vonatkozó hatásait együttesen lehessen kezelni továbbá, hogy a kerületi fejlesztési elemek is beépítésre kerülhessenek. A II. kerület egyik fő célja, hogy forgalomtechnikai eszközöket segítségül hívva, visszatereljék a forgalmat a fő útvonalakra, hogy a velük párhuzamos lakóutcák kevésbé legyenek terheltek. Nagyon fontos, hogy a dombvidéki területeken élők közösségi közlekedésben való részvételét növeljék, amihez javítani kell az elérést, miközben együttműködnek a BKK-val (ITS, 2022).

Összefüggő kerékpáros útvonal létrehozása

Ahhoz, hogy egy település, jelen esetben városrész, élhető legyen, fontos szerepet játszik a közösségi, illetve kerékpáros közlekedés igényeknek megfelelő megléte.

28. ábra – Egybefüggő kerékpáros útvonal létrehozása

A Rózsadomb szigorú értelemben vett közigazgatási határán belül ugyan találni kerékpáros közlekedésre szánt útszakaszokat, azonban ezek nem összefüggőek, sőt van olyan szakasz, amely egyenesen indokolatlan, amit korábban ábrán is jelöltem (lásd 15. ábra). Fontos lenne ezeknek a felfestéseknek a felülvizsgálata, majd annak megfelelően

létrehozni egy szakadások nélküli vonalat, ami összeköti a Rózsadombot (és a felsőbb városrészeket, ami még a térségbe tartozik) a Margit körúttal. Emellett az igényeknek megfelelően érdemesnek tartom, hogy a térségben megjelenjen a MOL Bubi kerékpáros

állomása. A megmozdulás buzdító jelleggel hathat a lakosokra, hogy ha csak rövid távra is, de ezen közlekedési módot részesítsék előnyben, ami pozitív hatással lehet a forgalmi dugókra és ezáltal a környezetre is. A II. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégiájában szerepel a Margit híd – Szépvölgyi úti szakaszon, az Eurovelo 6 nemzetközi kerékpáros útvonal kialakítása, továbbá a meglévő szakaszok korszerűsítése, végül a hiányzó szakaszok megépítése egy átfogó projekt keretén belül. Ez a tervek lapján fellendítené a kerület kerékpáros közlekedését. Budapest frekventált helyszíne a kerékpáros közlekedésnek, ennek révén minden lakó potenciális célcsoportnak tekinthető. A főváros, adottságai révén, turisztikai célpont is (ITS, 2022).

12.2. Javaslat – Zöldfelületi fejlesztések

A II. kerület, ezzel együtt pedig a Rózsadomb, Budapest hegyvidéki zónájába tartozik (része még a XII. és III. kerület erdős területei). A zóna zöldfelületi rendszere jelenlegi állapotában is, a főváros környezeti egyensúlyának legfontosabb tényezője. Ennek az az oka, hogy itt található a legnagyobb kiterjedésben összefüggő erdőterület, ami a domborzati adottságokkal kiegészülve a leglényegesebb rekreációs, továbbá kondicionáló lehetőséget nyújtó tényezője a városnak. Ezen elemekből következik, hogy a fő cél az, hogy a terület óvva legyen, hiszen kiegészítésére kevés lehetőség van.

A zónán belül rekonstrukcióra szorulnak az erdei turistautak, jelzések, továbbá pihenőhelyek; illetve a romló állapotú faállomány lassú, fokozatos cseréjére is szükség van. A zöldfelületi rendszerben nagy szerepe van a hegyvidéki területek kertes lakóterületeinek, aminek oka, hogy kiemelkedő szerepet vállalnak az „átszellőzésben”. A területen a relatív nagy zöldfelületi arány megtartása, továbbá az értékes villakertek kultúrtörténeti és természeti szempontú városképi védelme képezi a kívánt célt (TSZT, 2005.).

A Rózsadombra ezek közül főleg a pihenőhelyek és a faállomány rekonstrukciója, továbbá a nagy zöldfelületi arány és a villakertek természeti védelme a fő terv.

A II. kerületi Önkormányzat a fentebb leírtakból kifolyólag kiemelten fontosnak tartja, hogy a természeti területek szegélyeit meg kell óvni a lakóterületek terjeszkedésétől és az intenzív használatától. A II. kerület igaz, szinte teljesen beépült, azonban a lakóterületen kívül számos természeti értékkel bővelkedik, ezek közül jelentős a Pál-völgyi-, és Szemlő-hegyi barlang, de bővelkedik más „eldugott” természeti értékekkel, kilátópontokkal (pl: József-hegyi kilátó)

továbbá rekreációs területekkel (pl: Vérhalom tér). Ezen területek bemutatása, megőrzése, illetve fejlesztése szintén nagyon fontos cél. A kerület célja továbbá, hogy a helyi identitást hordozó elemek megismerésének lehetőségét minden ott élő lakos, továbbá szervezet (például iskolák) számára biztosítsák (ITS, 2022).

Fasorok hiányzó elemeinek pótlása

A Rózsadomb bővelkedik zöldfelülettel, aminek szerves elemét képezik a terület útjai mellett húzódó fasorok. Ezek azonban már nem teljesek, a fasorok egységességét megbontják a hiányzó elemek. A fasorok bizonyos részei helyenként elhanyagolttá is váltak, a fákat a járdától elkülönítő szegély helyenként megkopott, megtört, vagy akár hiányosan jelenik meg, ami különösen a nedves évszakokban balesetveszélyes is lehet a gyalogosok számára. Ezen okokból kifolyólag javaslom a terület fasorainak vizsgálatát, majd a helyzetnek megfelelő fapótlást, a meglévő növények kezelését, végül a szegélyek rendbehozatalát. Ahogy fentebb is olvasható, a terület kiemelkedő értéke többek között a nagy zöldfelületi arányában rejlik, így kiemelkedően fontos ennek a megóvása.

Közterek fejlesztése

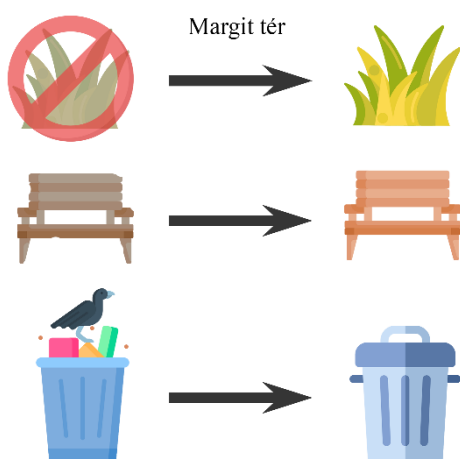
A vizsgált terület szigorú értelemben vett közigazgatási határán belül, továbbá a 300 méteres körzetében összesen 10 közpark található, így zöldfelületi elérés szempontjából a Rózsadomb igen előnyös helyzetben van. A közparkok, közkertek többsége „minőségi”, képes kielégíteni a lakók igényeit. A problémát abban tekintem, hogy ezek leginkább a Margit körút mentén összpontosulnak, nem kifejezetten a Rózsadombon. A Rózsadomb közigazgatási határán belül csupán három közterület kapott helyet (Mansfeld Péter Park, Gül Baba Türbe és Rózsakert, Bibó István park és kutya-futtató), kettő pedig pont a terület határán fekszik (Vérhalom tér, Margit tér).

A helyszíni vizsgálatok során arra a megállapításra jutottam, hogy a Gül Baba Türbe és Rózsakert, a Vérhalom- és Margit tér, továbbá a Bibó István park a legrelevánsabbak a vizsgálat szempontjából, ezek azok, amik sétatávolságban a legközelebb elérhetőek. Közülük a Bibó István park és a Margit tér, amik elhanyagoltak, és ezek azok a köztterek, amik hajléktalanproblémával küzdenek (erről bővebben írtam fentebb a „Zöldterület, köztterek, fasorok” fejezetben).

A Bibó István park füve helyenként teljesen kikopott, a burkolat elemei hiányoznak, a padok piszkosak és rossz állapotúak, a játszótéri elemek még korábban, de felszámolásra kerültek, az ott található kutya-futtató pedig kisméretéből adódóan gyakran üresen áll, mert a kutyatulajdonosok a nagyobb futtatókat részesítik előnyben. Ezen sorokból kiolvasható, hogy a helyzet korántsem fényes, eljött az ideje a változásnak. A kihasználatlanság okán javaslom a kutya-futtató

felszámolását, helyére pedig játszótéri elemek visszatelepítését, ezzel kedvezve a kisgyermekes családoknak. Javaslom a terület újra füvesítését, a burkolat pótlását és új padok létesítését, továbbá megmozdulást a hajléktalan-probléma optimalizálására.

A Margit tér némiképp előnyösebb helyzetben van, ott kevesebb szembetűnő problémával találkozni. A fű helyenként teljesen kikopott, némelyik pad már viseletes, illetve előfordul, hogy a kihelyezett kukák tartalma a téren landol elszórva, hála a vetési varjak vállalkozó kedvének, végül itt is megjelenik a hajléktalan-probléma. Ezen okokból kifolyólag javaslom a terület újra füvesítését, a padok lecsiszolását majd újra festését, illetve olyan kukák

létesítését, amik kialakításukból adódóan meggátolják, hogy az állatok kirámolják annak tartalmát.

A minőségi, lakosság igényeit kielégítő köztér hozzájárul egy lakóterület élhetőségének növeléséhez. A közterek sikerességének vizsgálatát emiatt az egyik legintenzívebb módon, a felhasználók véleménye befolyásolja. Az esztétikailag jónak ítélt, lakossági igényeket kiszolgáló köztér odavonzza a lakókat, eléri, hogy közérzetük javuljon és teret biztosít a közösségi kapcsolódásnak. Emellett a közösségi terek kialakítása segíti a civil szervezetek megerősödését is.

13. Összefoglaló

A szakdolgozatomban végzett vizsgálatok és felmérések alapján megerősíthető, hogy a Rózsadomb különleges helyzetben lévő városrész, érdekes múltjával és kellemes jelenével a mai napig presztízsterületnek számít és az ország minden pontján ismerik. A presztízs ellenére ez a terület sem gondtalan, itt is adódnak különböző típusú és mértékű konfliktusok.

A területnek nincs konkrét központja, a funkciók elszórtan, illetve a Bimbó út mentén fókuszálódnak. A városrész kialakulása során két főbb útszakasz jött létre, az egyik a korábban említett Bimbó út, illetve az Ankara utcával összekötött Rómer Flóris utca, mindkettő nagymértékű forgalmat bonyolít le. A terület napjainkra szinte teljesen beépült, ezek túlnyomó többségben lakóházakként funkcionálnak, de bőven akadnak itt vállalkozások székhelyei, nagykövetségek, szolgáltatások, továbbá oktatási és egészségügyi intézmények. A nagyfokú beépítettség ellenére, a Rózsadomb egy igen magas zöldfelületi arányú városrész, ami számos természeti értékkel bír. A területen, illetve a terület közigazgatási határa mentén, több közpark is helyet kapott, ezek közül a Mansfeld Péter park, illetve a Vérhalom tér, ami kiemelkedő a városrész lakosságának számára. A Bibó István park, illetve a Margit utcai park elhanyagolt, kevesebb látogatót fogadnak.

A területen belül gyalogosan minden könnyen megközelíthető, a kerékpáros és a gépjárművel történő haladás viszont sok esetben akadályozott a reggeli és a késő délutáni-kora esti órákban a forgalmi dugók miatt. A területen külön kerékpárút nem került kiépítésre, a Bimbó út, illetve bizonyos mellékutak, például az Eszter utca, területén kerékpársáv került felfestésre. A közlekedés ezen formájára negatív hatással van a városrész folyamatos színtelkedése, ami ezáltal komoly erőfeszítést igényel azoktól, akik nem rendelkeznek megfelelő fizikummal.

A terület egyik különlegessége a történetéből és a presztízsből adódik, aminek fizikai reprezentációi a múlt századi villák. Az épületek nagy része védettséget élvez és fontos részét alkotják a Rózsadomb arculatának, emiatt is válik kiemelkedően fontossá ezen épületek megóvása és/vagy rekonstrukciója. Egy város vagy városrész arculatát nem csak úgy lehet megőrizni, ha a jelenlevő építészeti értékeket megóvják, hanem úgy is, ha az újonnan épültek homlokzatát feltételekhez kötik, annak érdekében, hogy a Rózsadomb megőrizze a látképét.

15. Források

15.1. Nyomtatott források

1. (Leél-Őssy, 2018)	Földtani Közlöny 125. 3-4. szám (2018) – Leél-Őssy Szabolcs - A budai Rózsadomb és környékének különleges barlangjai
2. (Márai, 2011)	Budán lakni világnézet (Márai Sándor)
3. (Franka, 2006)	Szegfűk a Rózsadombon
4. (Gál, 1998)	Az egyesített főváros – Gál Éva – A rózsadombi villanegyed kezdetei (1880-90- es évek)
5. (Gál, 2009.)	Házak, lakások emberek – Budapesti Negyed 63. (2009. tavasz) – Gál Éva – Lakás vagy nyaraló?
6. (Laki, 2017)	Belvedere Meridionale 2017. XXIX. évf. 02. – Laki Ildikó – Egészséges települések
7. (Főváros, 2013)	Budapest 2030 – Hosszú távú városfejlesztési koncepció (2013)
8. (ITS, 2022)	Önkormányzat, Budapest Főváros II. Kerületi - Budapest Főváros II. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) 2022
9. (TSZT, 2005.)	Budapest Főváros Településszerkezeti Terve (TSZT) 2005.

15.2. Internetes források

INT-01	A főváros története	https://budapest.hu/Lapok/Fovaros/Budapest-tortenete.aspx
INT-02	Négyzetméterárak alakulása	https://forbes.hu/uzlet/mindig-van-feljebb-millios-negyzetmeterarak-rozsadombon/
INT-03	Pre-STAT	https://prestat.lechnerkozpont.hu/
INT-04	A második kerület kamerás biztonsági rendszere	https://masodikkerulet.hu/cimlap/atfogo-kozbiztonsagi-fejlesztes-a-keruletben
INT-05	Nagykövetség fogalma	https://lexiq.hu/nagykovetseg
INT-06	Budapest főváros rendezési szabályzata (FRSZ)	https://geoportal.budapest.hu/home/alkalmazasok/varosrendezes/frsz/
INT-07	Gül Baba Türbe és Rózsakert beruházás	https://hu.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCI_Baba_t%C3%BCrb%C3%A9je

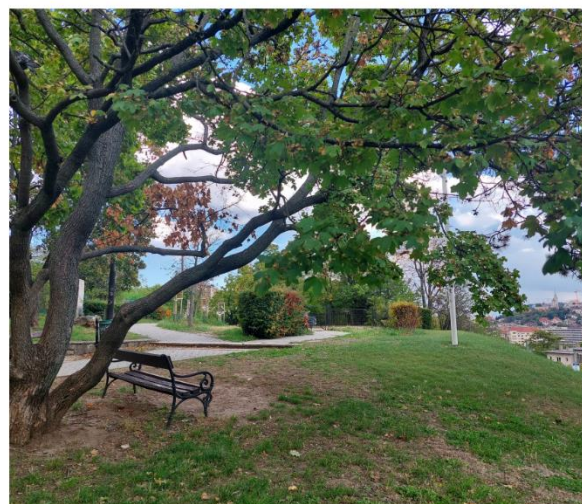
16. Melléklet

16.1. Fotómelléklet

Fényképeket készítette: Tapolcsányi Vivien (év: 2022-2023)

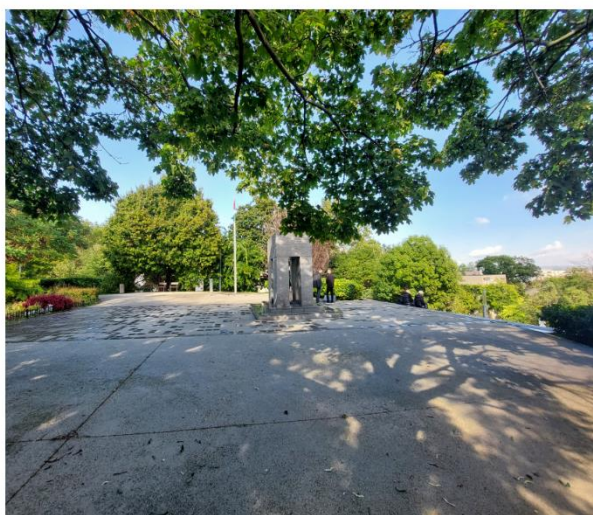
Balra a Mechwart ligeti villamosmegálló (Margit körút) – Jobbra a látkép a Bibó István parkból

Részletek a Bibó István parkból

Részletek a Bibó István parkból

Részletek a Mansfeld Péter parkból

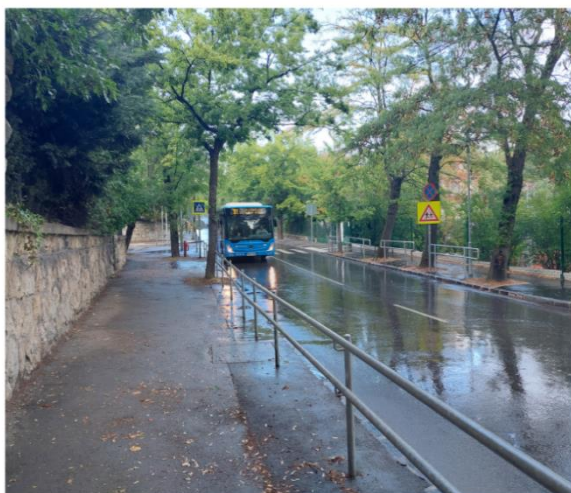
Részletek a Mansfeld Péter parkból

Részletek a Margit utcai parkból

Részletek a Rómer Flóris útról

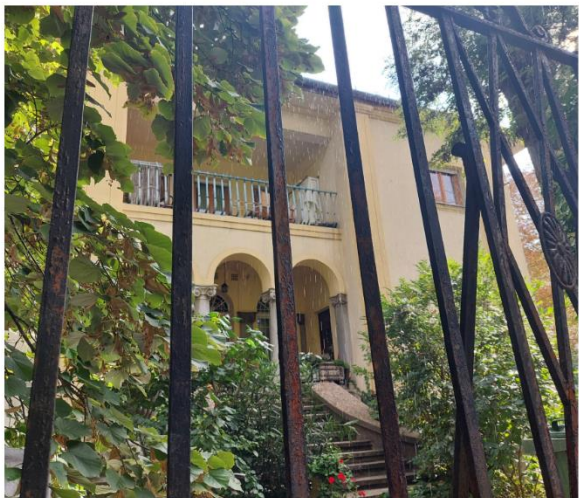
Részletek a Rómer Flóris útról

Balra a Prestige Financial Zrt. és a Superimmo Kft. épülete, jobbra az Ady Center Irodaház

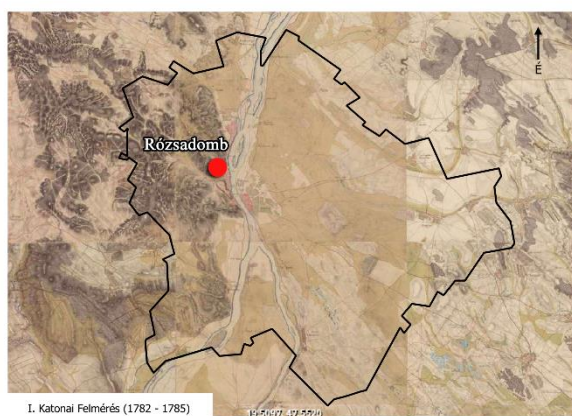
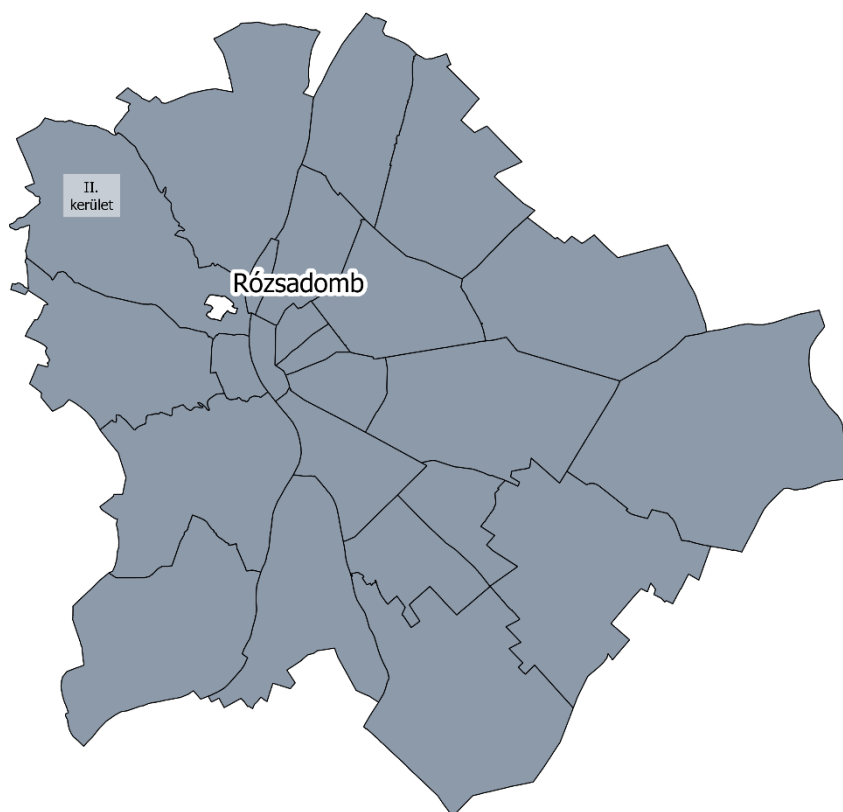

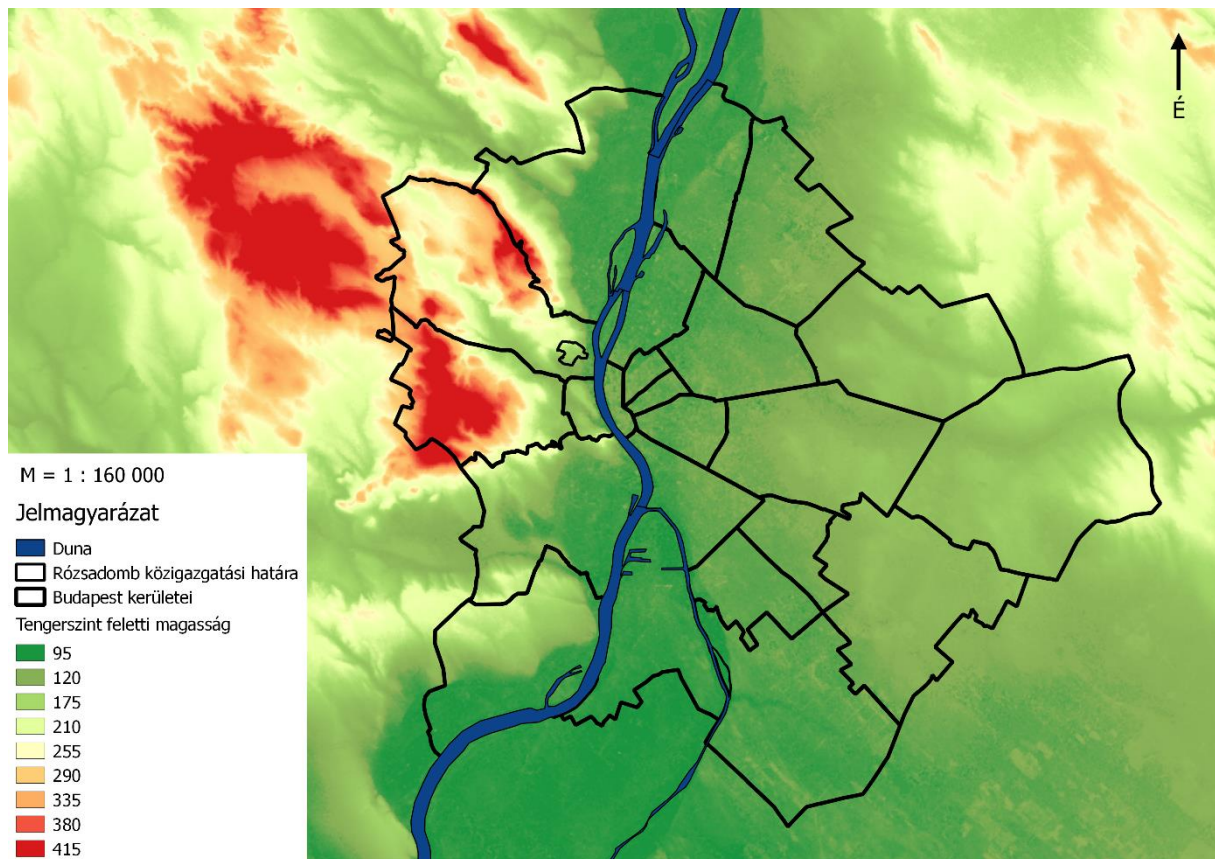
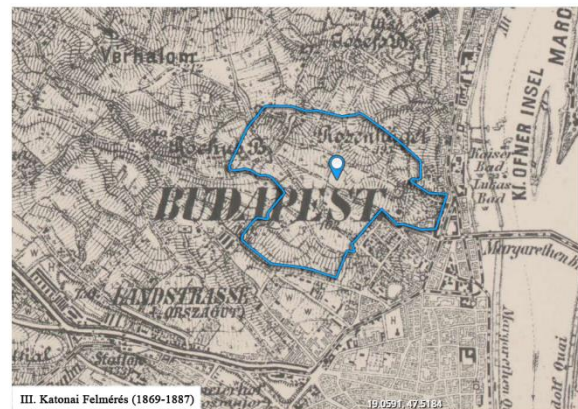
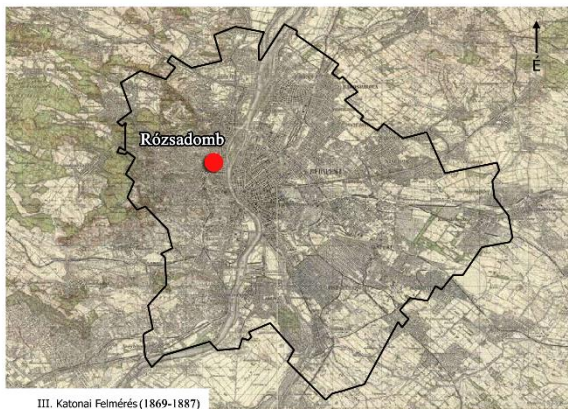
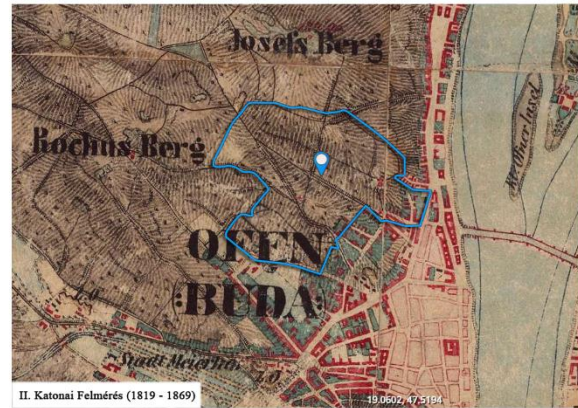
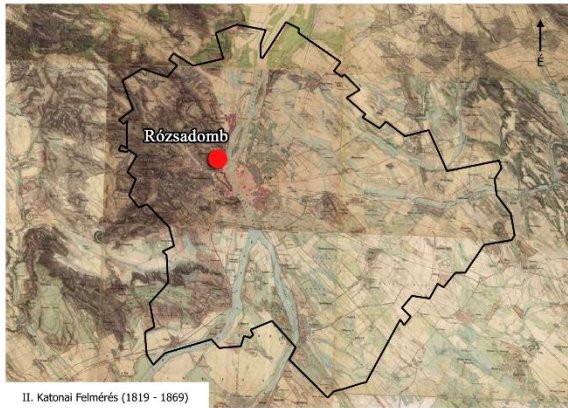
Látképek, balra az Apostol utcáról a Rómer Flóris útra, jobbra a Elysium lakóparktól a pesti oldalra

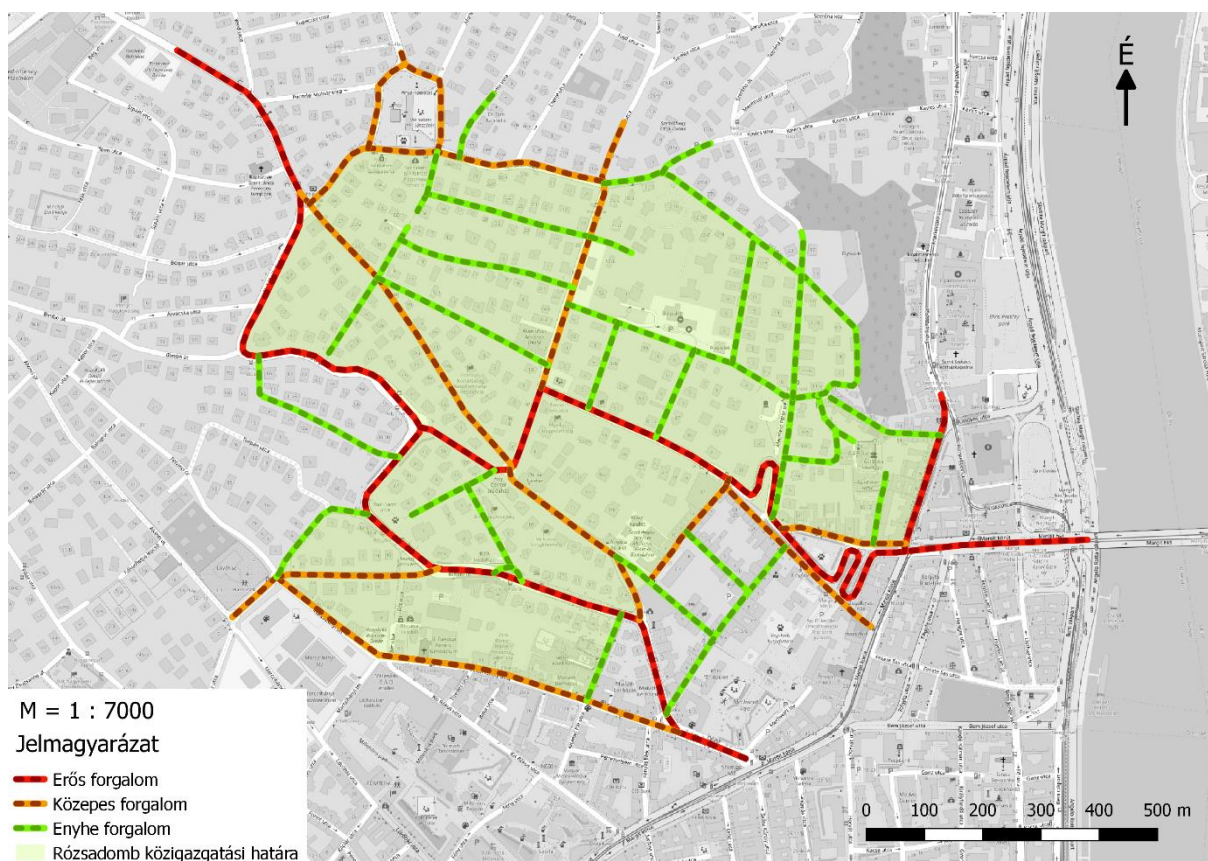
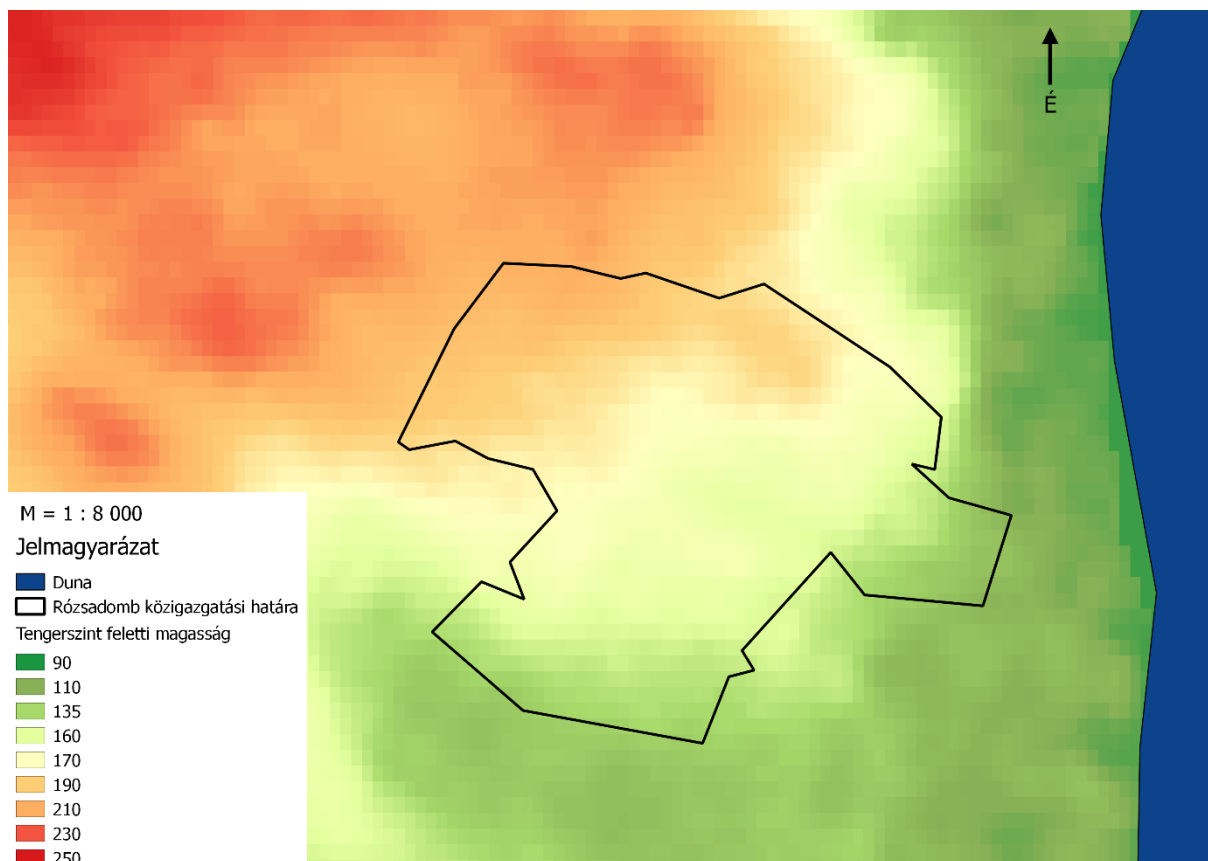

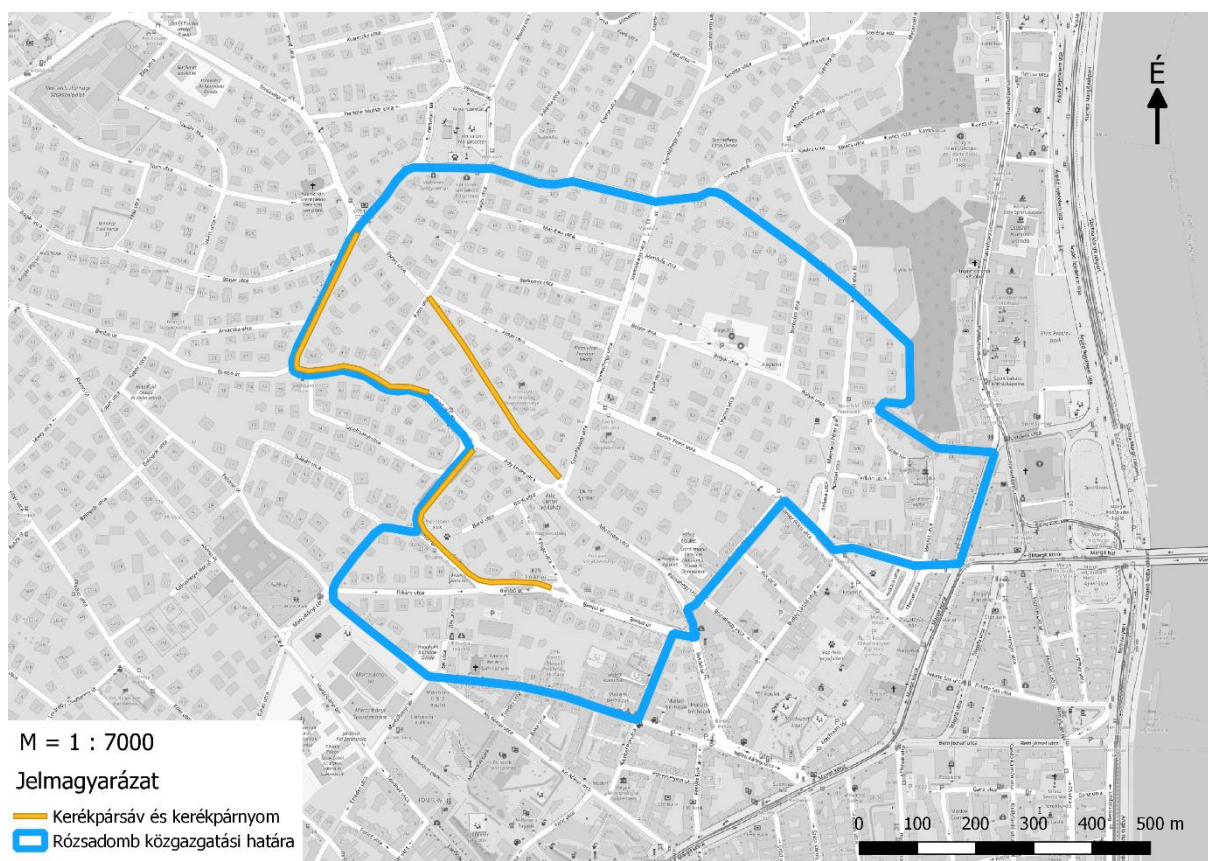
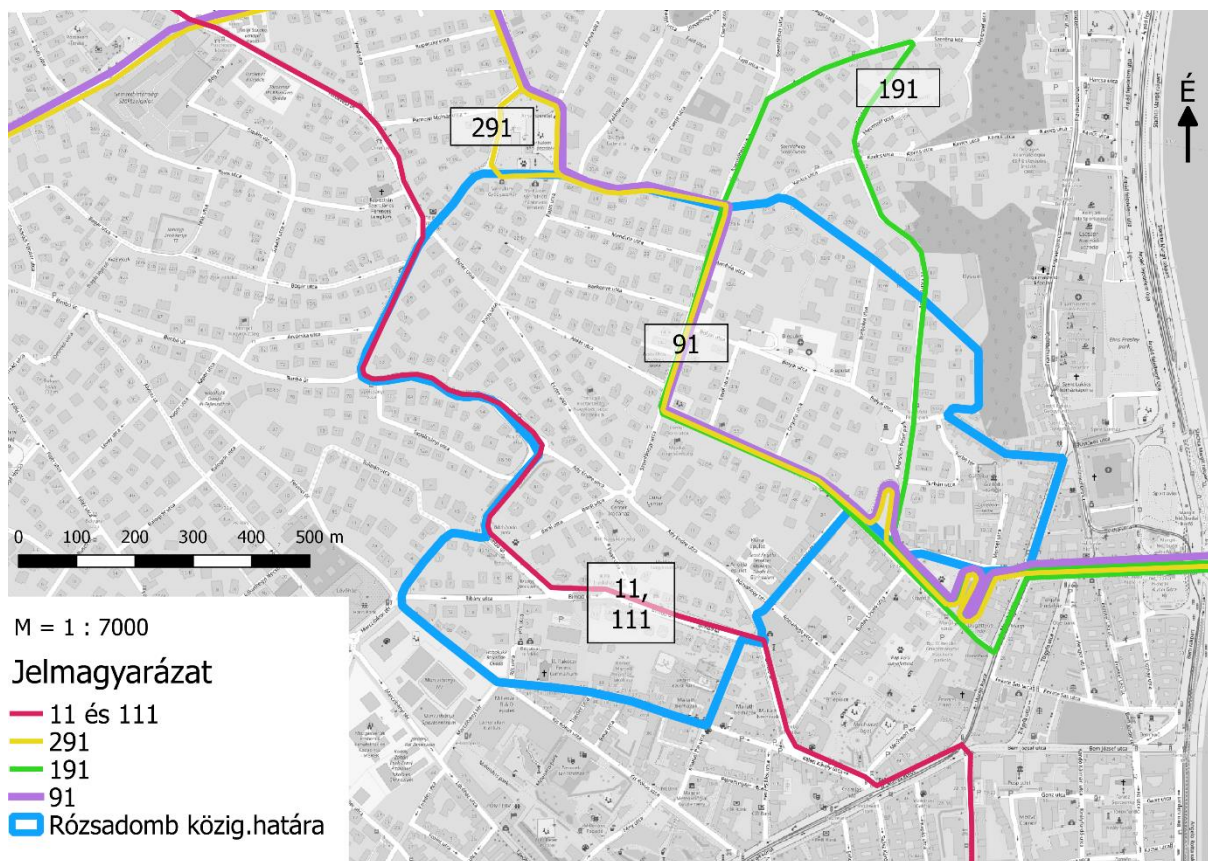
Részletek, balra egy lakóház a Barsi utcában, jobbra egy társasház a Keleti Károly utcában

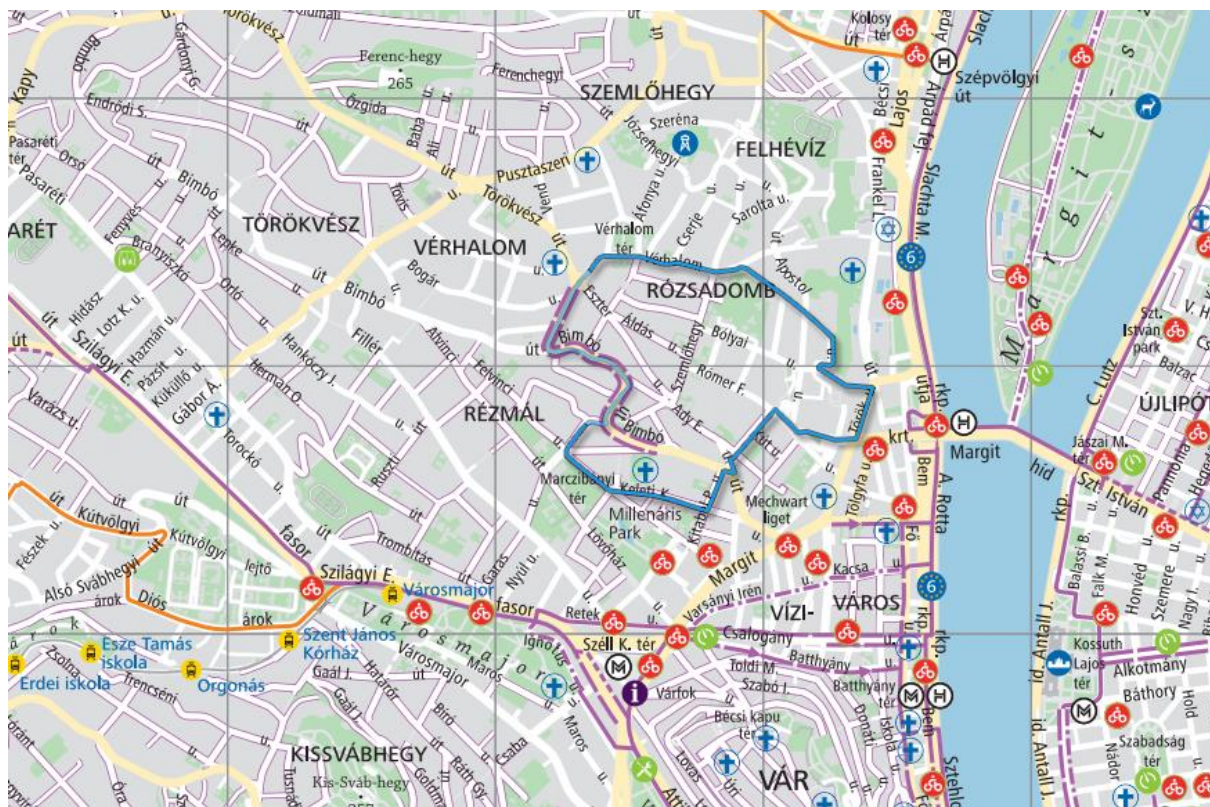
16.2. Ábramelléklet

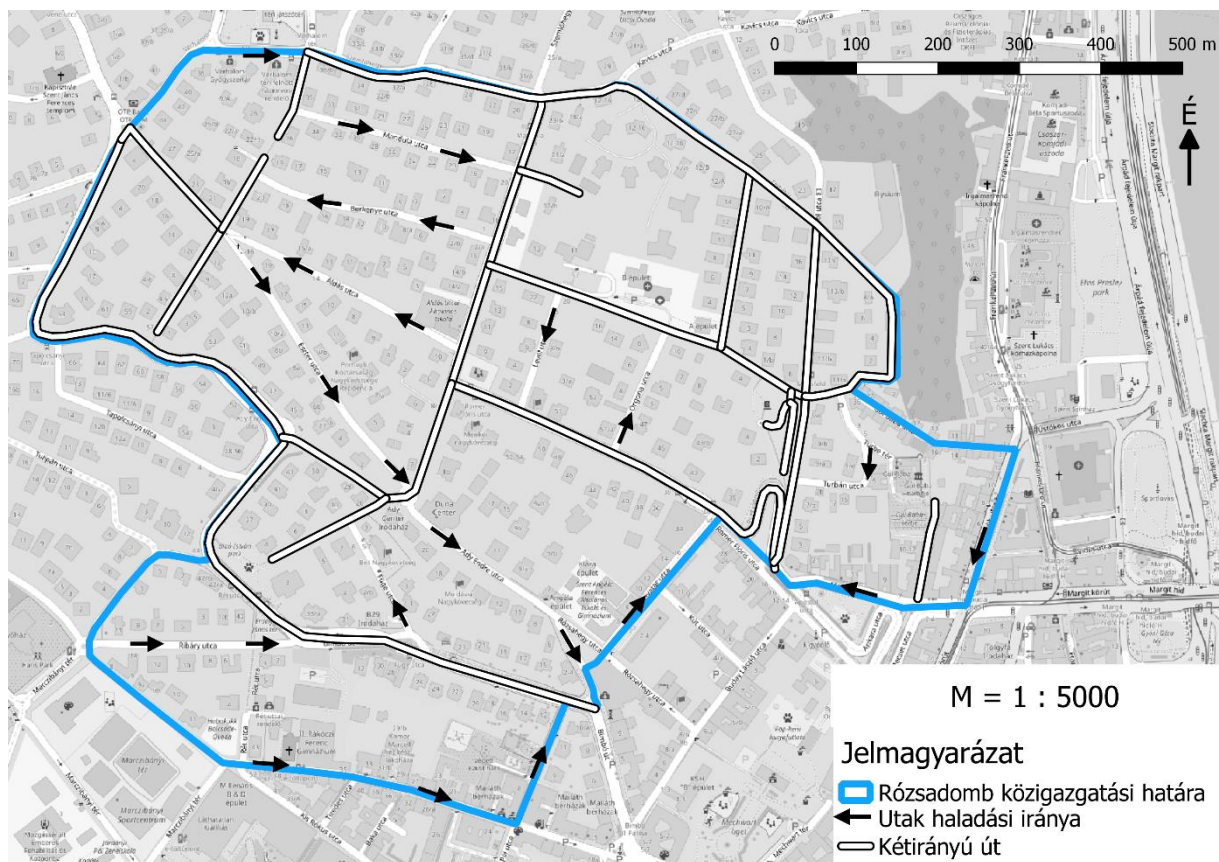
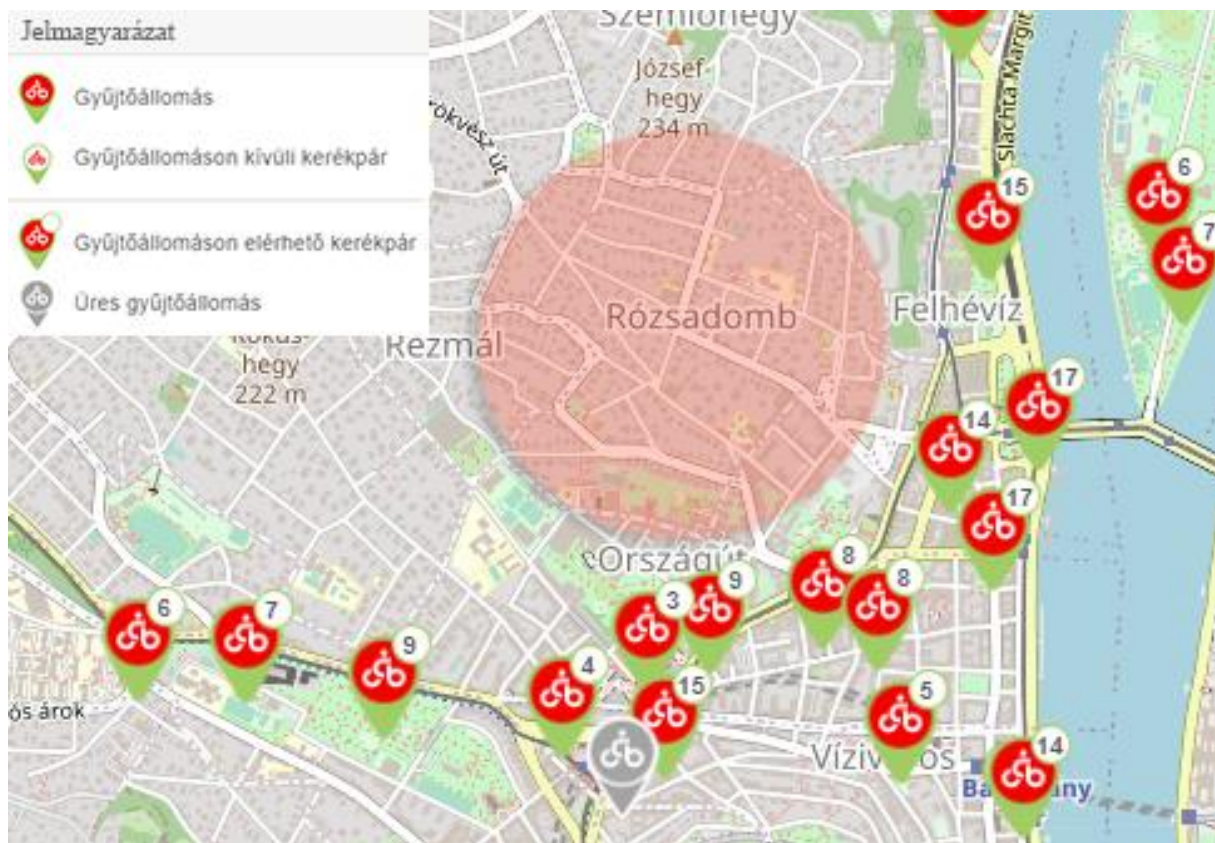

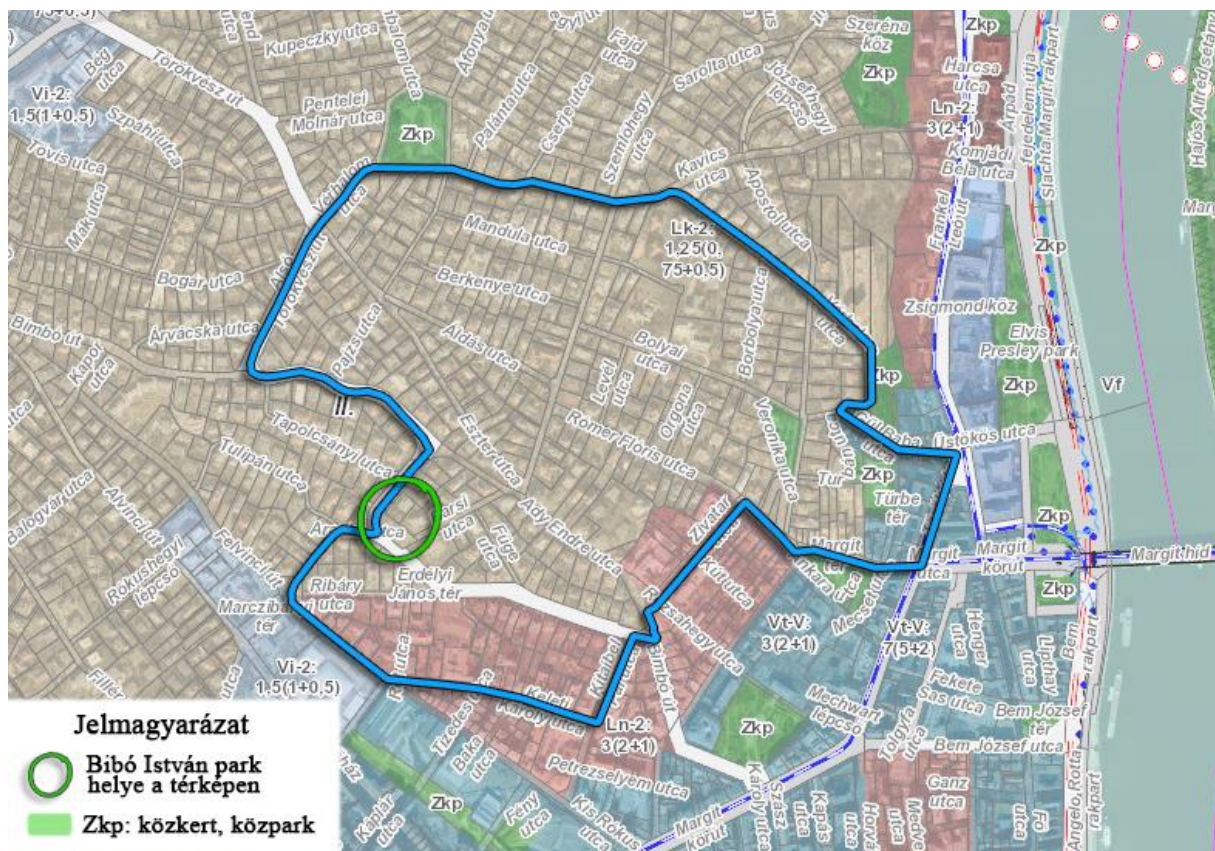
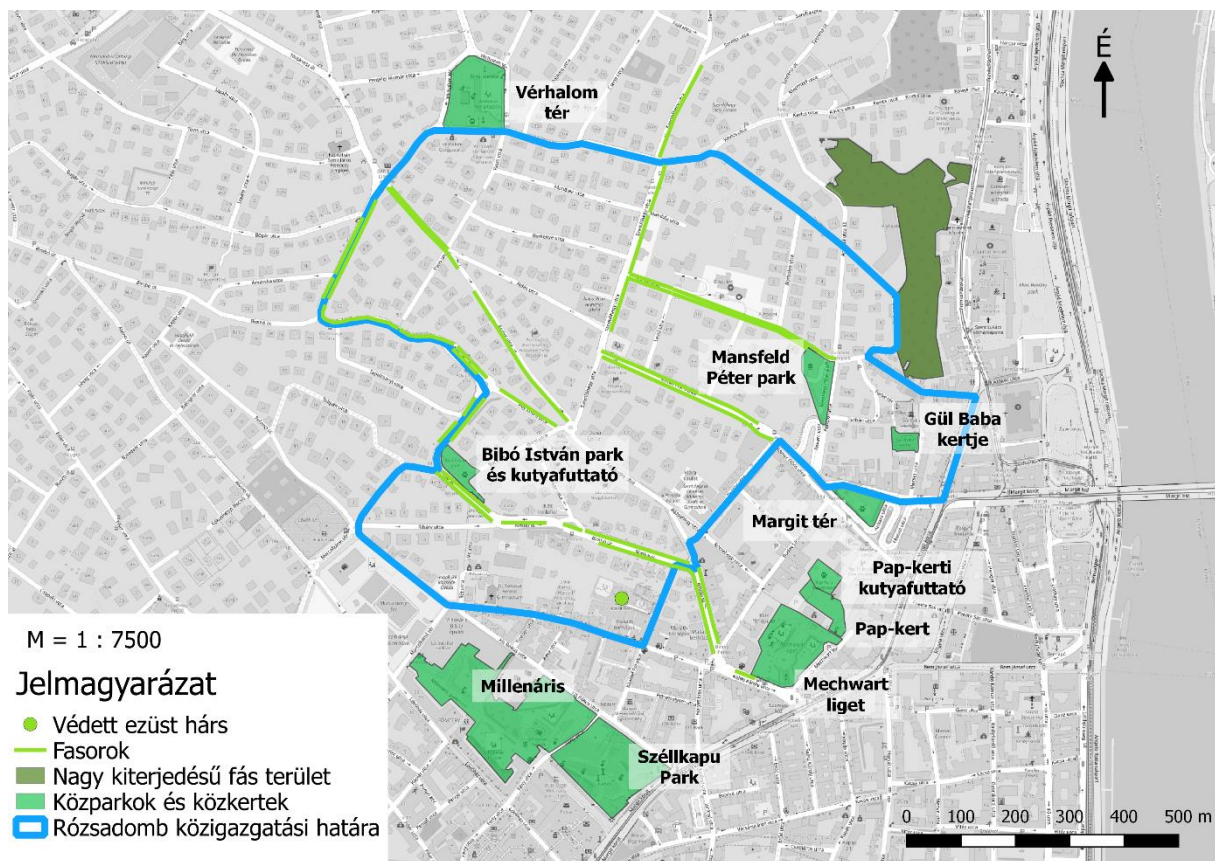
- Kerékpárút vagy más autómentes felület
Bicycle path or other car-free zone
- Kerékpársáv (úttesten)
Bike lane (on road)
- Kis forgalmú utca
Street with restricted traffic access
- Kerékpározható buszsáv és más, forgalmas útfelület
Shared bus-bicycle lane and other route with heavy traffic
- Hegyikerékpáros-útvonal / Mountain bike path
- Forgalmocsillapított utca / Street with traffic calming
- Egyéb út, utca / Other road or street
- Útvonal nagy gépjárműforgalommal
Routes with heavy road traffic
- Kötelező haladási irány / Mandatory direction

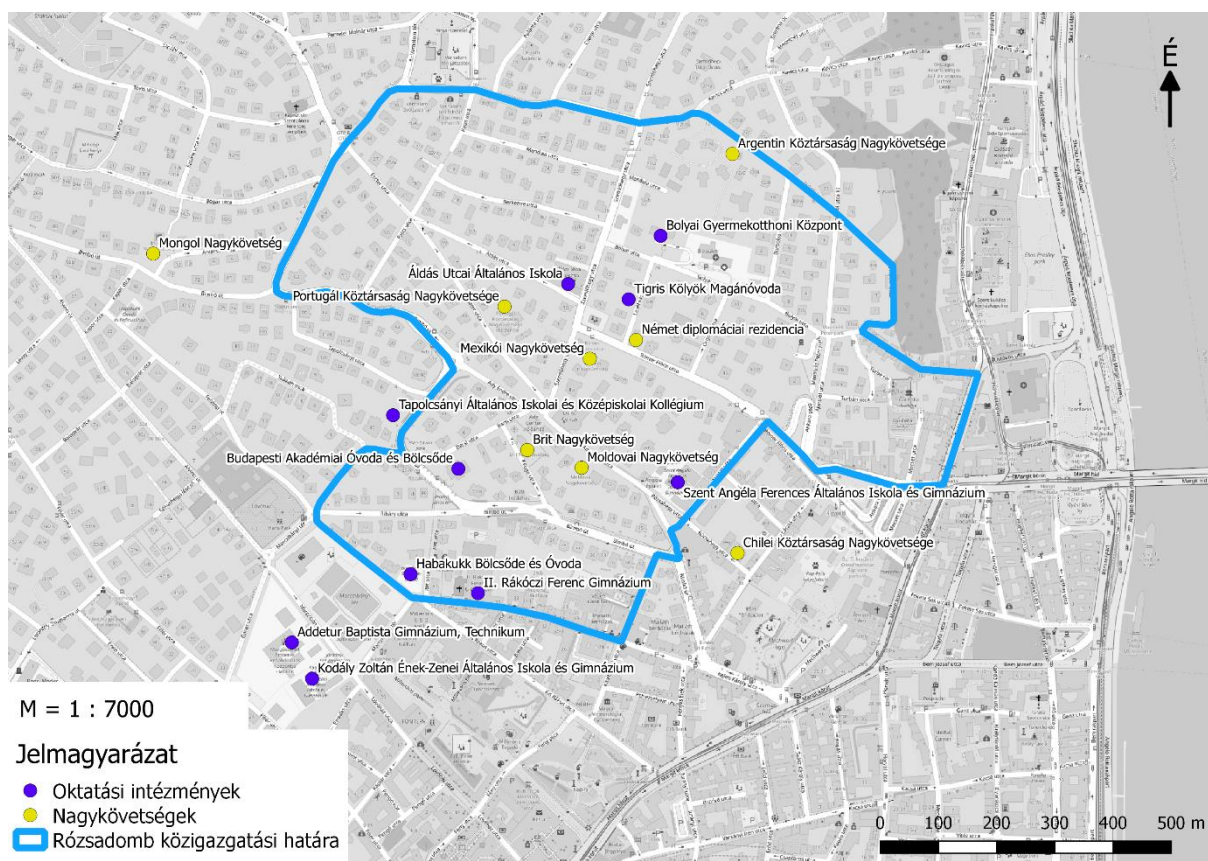
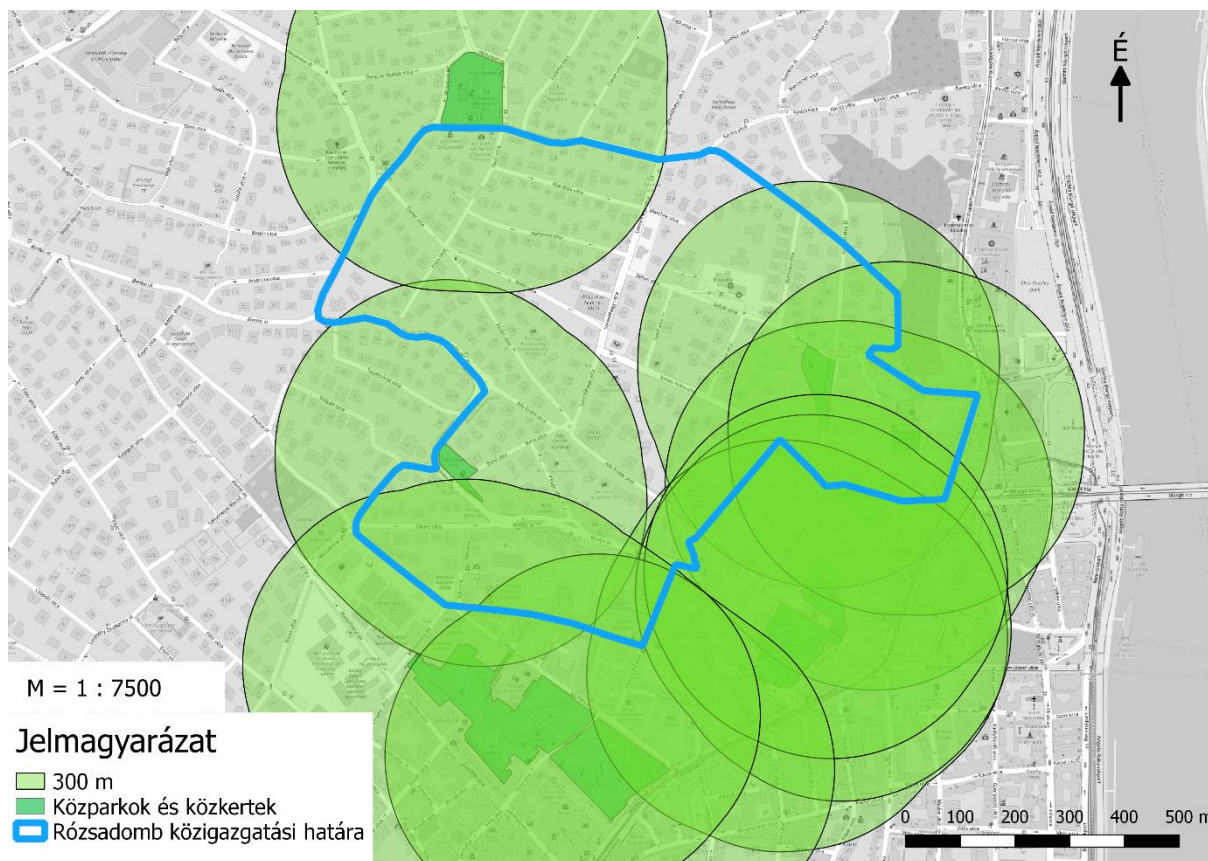
- Ⓜ MOL Bubi gyűjtőállomás / MOL Bubi docking station
- Ⓜ B+R kerékpártároló / B+R bicycle parking station
- Ⓜ KRESZ-park, bringapark / Children's traffic park, Bike park
- Ⓜ Szervizpont / Service point
- Ⓜ Közpumpa / Public pump
- Ⓜ Nem kerékpározható útszakasz / No cycling

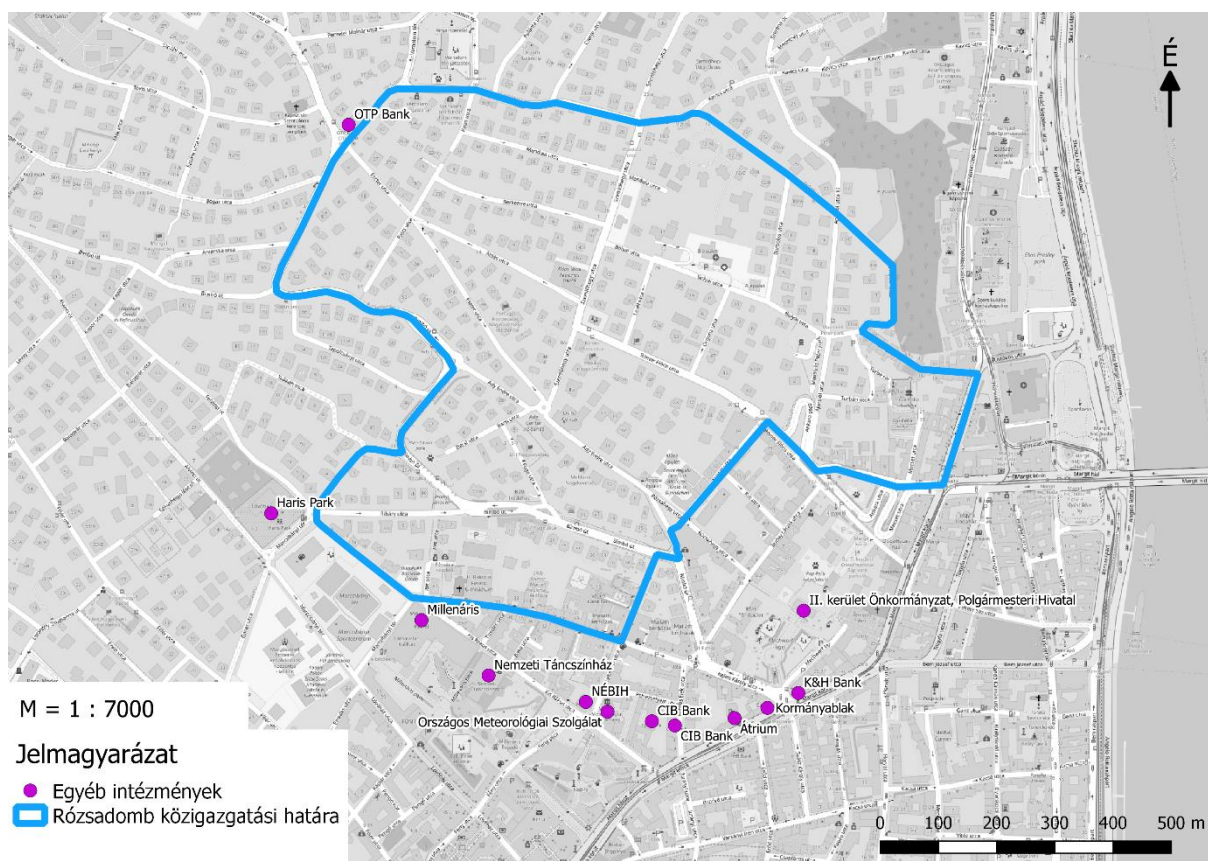
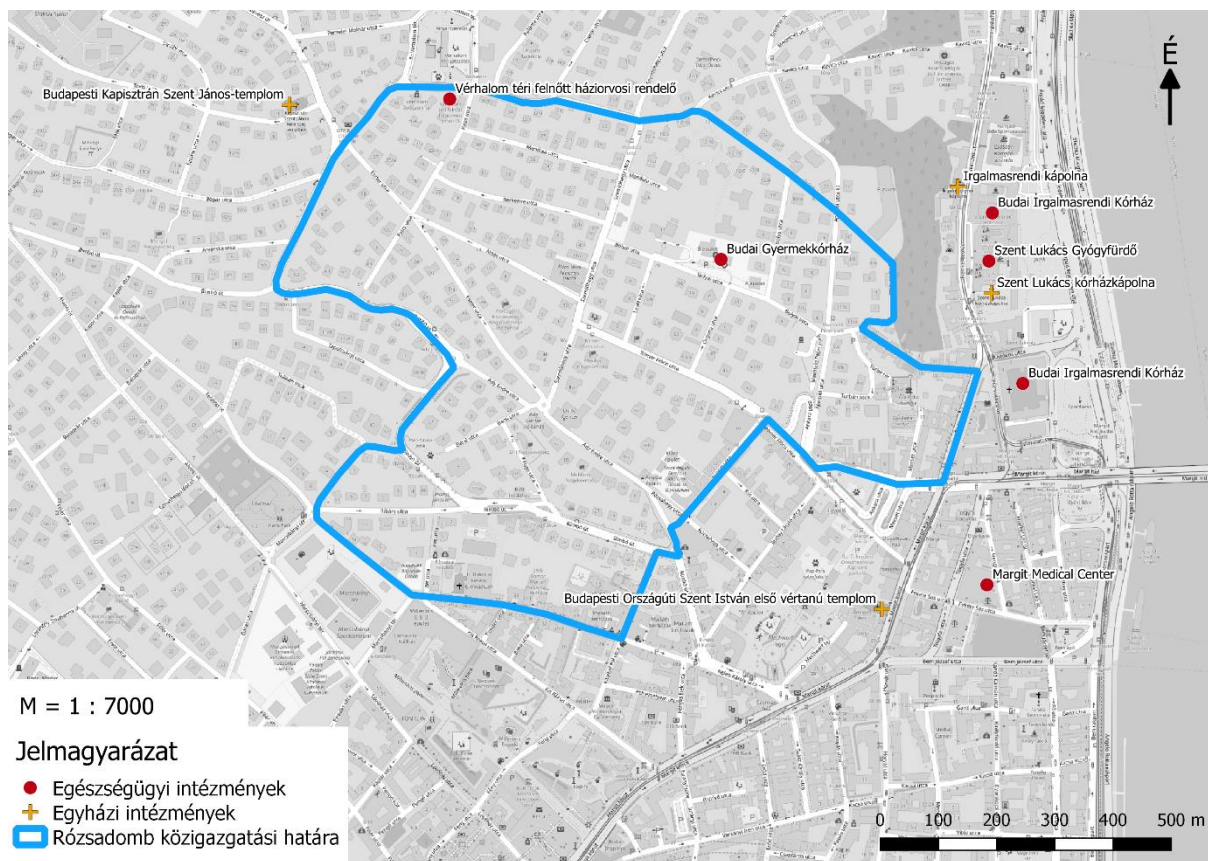

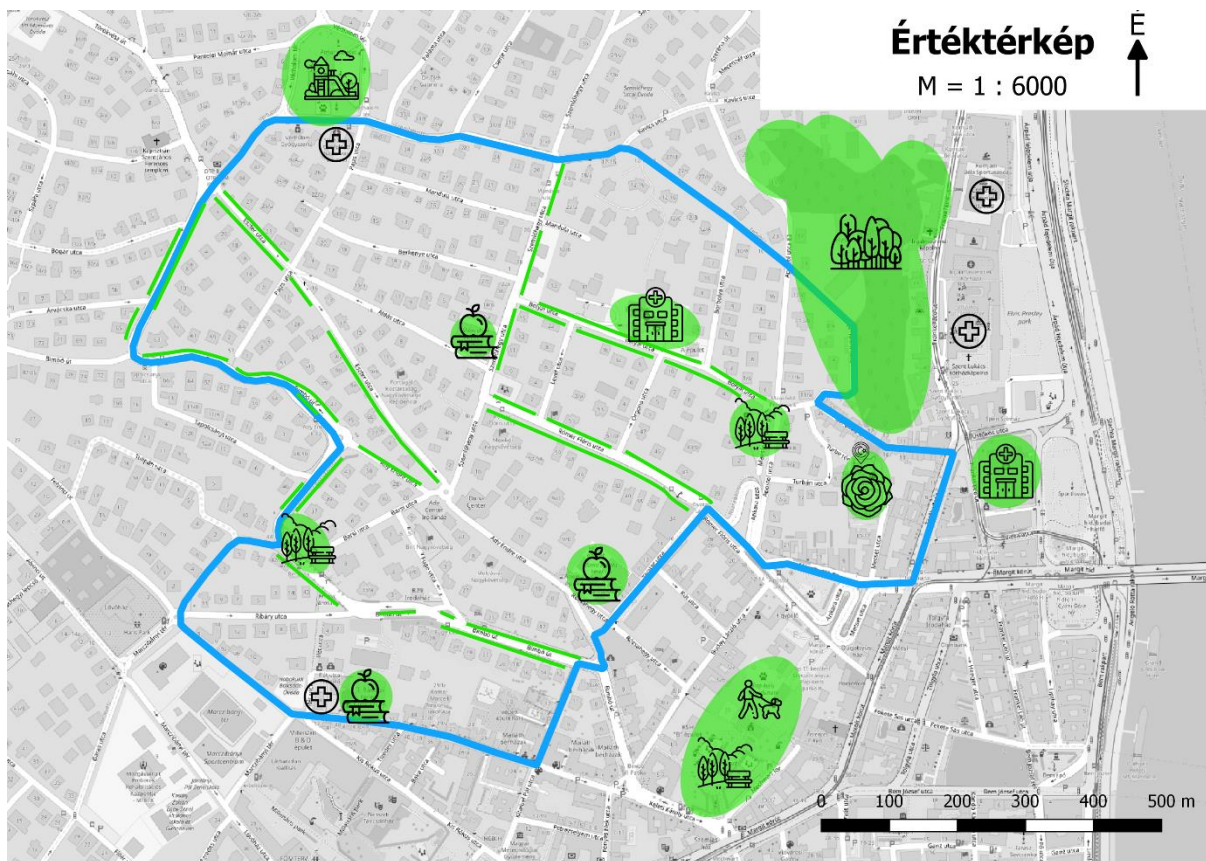
Észak
North

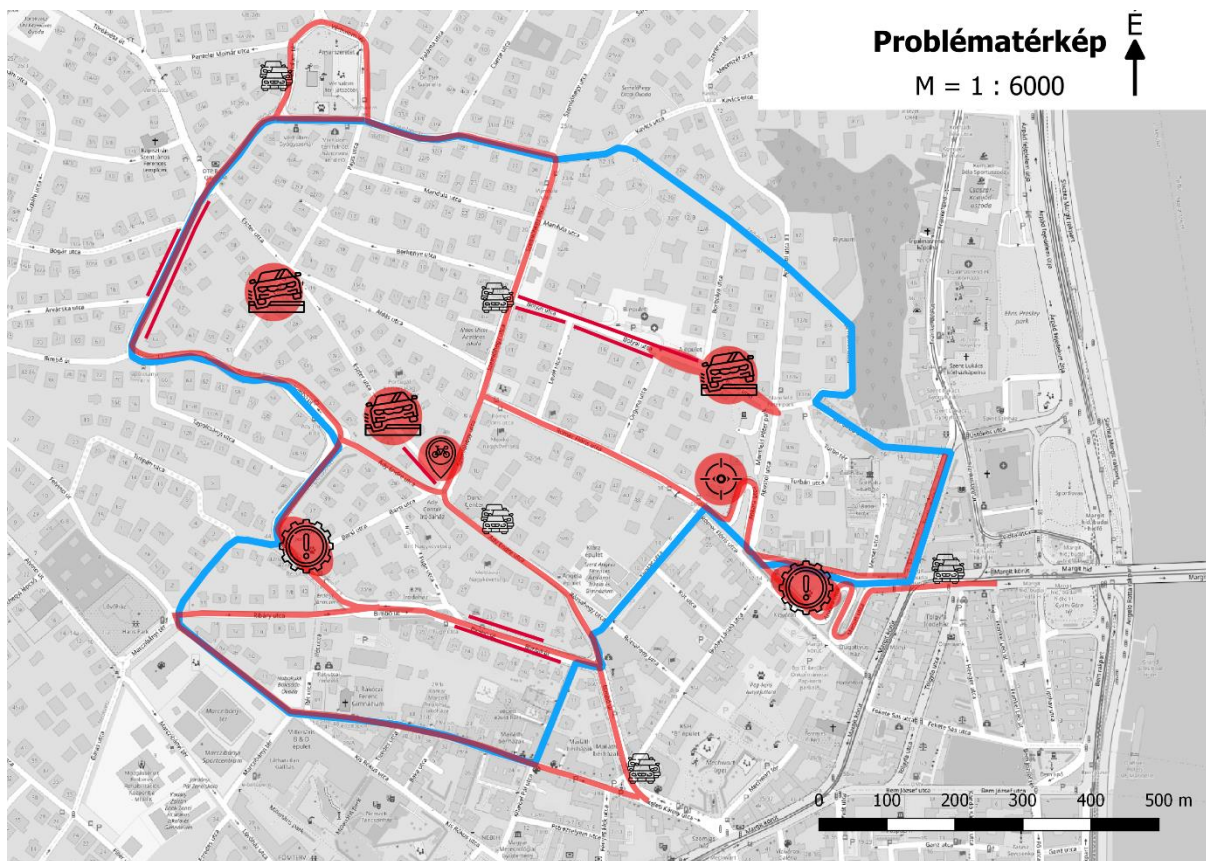

Jelmagyarázat

	Gül Baba Túrbe és Rózsakert		Köztér		Erdős terület
	Egészségügyi intézmény/ rendelő		Köztér és játszótér		Oktatási intézmény
	Kórház		Kutyafuttató/kutya- sétáltatásra megfelelő hely		Fasorok

Jelmagyarázat

 Fejlesztésre szoruló köztér

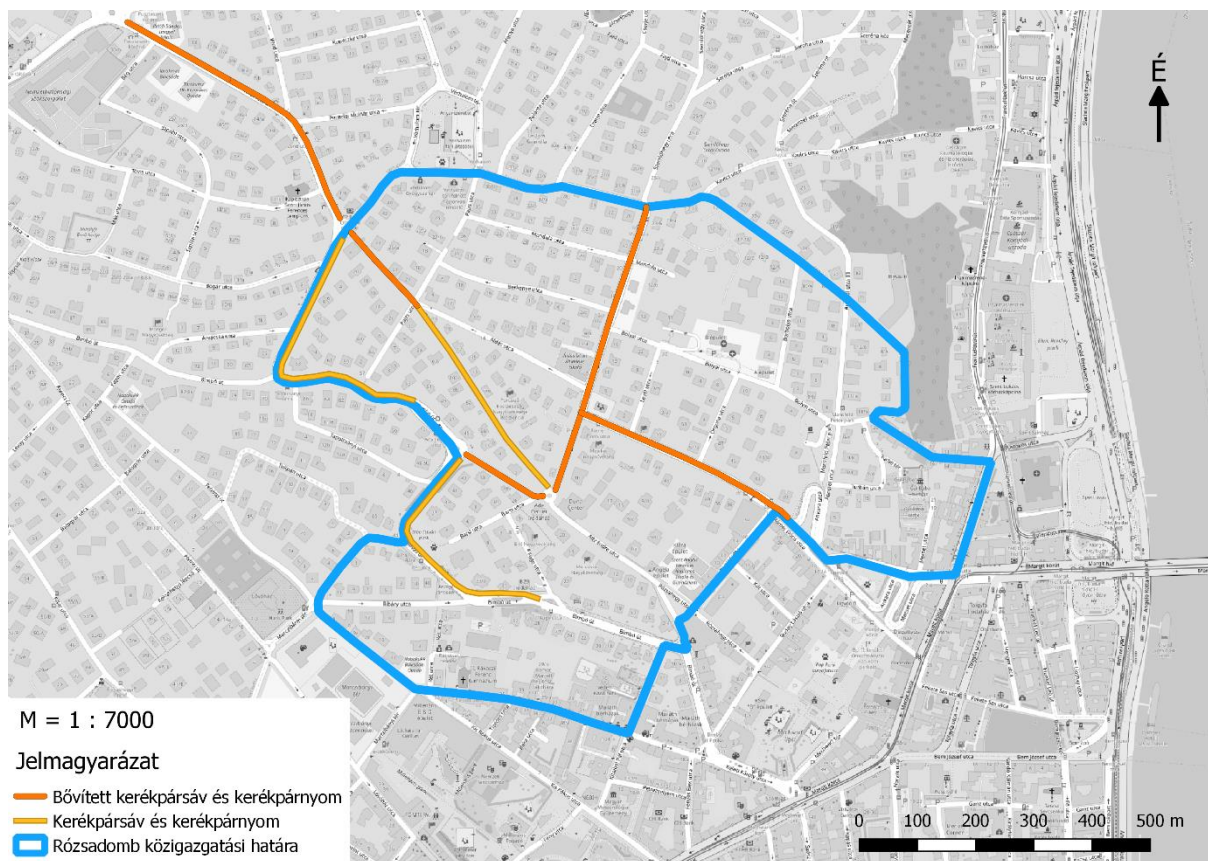
 Épület amely megtöri az utcaképet

 Forgalmi dugó —

 Önmagában indokolatlan kerékpáros nyom

 Úthibák

— Rekonstrukcióra szoruló fasorok

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Tapolcsányi Vivien (név) (hallgató Neptun azonosítója: EQH72R) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*³

Kelt: 2023 év 04 hó 29 nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Tapolcsányi Vivien
A Hallgató Neptun kódja: EQH72R
A dolgozat címe: A Rózsadomb élhetősége régen és napjainkban
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Településépítészeti és Települési Zöldinfrastruktúra Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023 év 05 hó 1 nap

Hallgató aláírása